

საქართველო

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (P133828)
დეტალური საინჟინრო საპროექტო მომსახურების გაწევა
ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის არსებული მეორე და მესამე რიგის ქსელების
რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციისთვის

ნაწილი - 3

"გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა" ქვემო სამგორის სქემისთვის
ანგარიში-6

კონტრაქტი No: IDIC/CS/QCBS/02-1

**Su-Yapı Engineering &
Consulting**

Mustafa Kemal Mahallesi
2128. Sokak No:6
06510 Ankara / Turkey

ქვე-კონტრაქტორი

Geo Consulting

Beliashvili Street No:145,
4th Floor Tbilisi / Georgia

თბილისი
მარტი 2020

სარჩევი

1. წინასიტყვაობა	1
2. სამართლებრივი ჩარჩო.....	2
2.1 მსოფლიო ბანკის პოლიტიკა, რომელიც გამოიყენება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტისთვის.....	2
2.2 საქართველოს გარემოსდაცვითი და სოციალური კანონმდებლობა და საერთაშორისო ხელშეკრულებები.....	3
ნაწილი 1: პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაციები	5
დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც ასახულია მარშრუტები და ობიექტების ამჟამინდელი მდგომარეობა.....	27
დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა	36
დანართი C: პროექტების დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების მიერ ადმინისტრირებული საჩივრების განხილვის მექანიზმი.....	37
შესავალი.....	37
საჩივრების განხილვის პროცედურა	37
საჩივრის მიღება.....	37
„მოთხოვნის საფუძვლის“ სკრინინგი	38
რგოლი 1: საჩივრების განხილვის კომიტეტი.....	41
რგოლი 2: პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი საჩივრების განხილვა ცენტრალურ დონეზე	42
საჩივრის დახურვა	42
საჩივრების განხილვის ჩანაწერები და დოკუმენტაცია	43
პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი საკონტაქტო ინფორმაცია.....	44
ნაწილი 2: გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების შემარბილებელი გეგმა.....	47
ნაწილი 3: გარემოსდაცვითი და სოციალური მონიტორინგის გეგმა	54

1. წინასიტყვაობა

სოფლის მეურნეობის სექტორი ძალიან მნიშვნელოვანი მიმართულებაა საქართველოს ეკონომიკის განვითარებისთვის. სოფლის მეურნეობის სექტორს აქვს დიდი პოტენციალი შიდა და გარე ბაზრებზე კონკურენციისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ სექტორი მთლიან შიდა პროდუქტის მხოლოდ 8 პროცენტს შეადგენს, იგი შემოსავალს და დასაქმებას უზრუნველყოფს ქვეყნის მშრომელთა დაახლოებით 39 პროცენტისათვის. ამასთან, მოცემული სექტორი პრიორიტეტულია საქართველოს მთავრობის მიერ სურსათის უვნებლობის თვალსაზრისით. ირიგაცია ერთ – ერთი საყრდენია, განსაკუთრებით ქვეყნის აღმოსავლეთ ნაწილისთვის. შესაბამისად, მთავრობის ერთ-ერთი პრიორიტეტია გაითვალისწინოს ქვემო სამგორის საირიგაციო ქსელის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია.

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის თანახმად, დღის წესრიგში ასევე დგას მეორე და მესამე რიგის სარწყავ ქსელებთან ერთად მეოთხე რიგის არხების რეაბილიტაცია /რეკონსტრუქცია, რაზედაც მიმდინარეობს საპროექტო სამუშაოები. სარეაბილიტაციო და სარეკონსტრუქციო სამუშაოები ძირითადად ძველი/არსებული მარშრუტების გამოყენებით ხორციელდება, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში გარემოსდაცვითი და სოციალური რისკები საშუალოა. მოსალოდნელია, რომ ისინი ზემოქმედებას არ მოახდენენ საპროექტო ტერიტორიის გარეთ მდებარე ადგილმდებარეობებზე. ამრიგად, მსოფლიო ბანკის *OP/BP 4.01 გარემოსდაცვითი შეფასების* სტანდარტის თანახმად, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი კლასიფიცირდება, როგორც გარემოსდაცვითი კატეგორია B (გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი, 2014). გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი მომზადებულია როგორც პროექტის სახელმძღვანელო გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების სათანადოდ გათვალისწინებისა და ხელმძღვანელობისათვის და იგი ასევე გამოიყენება, როგორც კვლევების წყარო.

მოცემული გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა მომზადებულია იმისთვის, რომ გამოავლინოს არსებული სარწყავი სქემების რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციის პოტენციური ეკოლოგიური და სოციალური ზემოქმედება, ასევე უზრუნველყოს შემარბილებელი და მონიტორინგის ღონისძიებები, რათა შემცირდეს გარემოზე უარყოფითი ზემოქმედება სამშენებლო სამუშაოების მობილიზაციის, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს.

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმა მომზადებულია, სარწყავი სარეაბილიტაციო საქმიანობისთვის განკუთვნილი გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის გეგმის ტექნიკური დავალების დანართი A შესაბამისად და აგრეთვე მსოფლიო ბანკის გარემოსდაცვითი შეფასების მოთხოვნების OP 4.01– გათვალისწინებით.

ჩამონათვალი შედგება 2 ძირითადი ნაწილისაგან:

- პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაცია;
- გარემოსდაცვითი და სოციალური შემარბილებელი და მონიტორინგის გეგმები.

2. სამართლებრივი ჩარჩო

2.1 მსოფლიო ბანკის პოლიტიკა, რომელიც გამოიყენება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტისთვის

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი ითვალისწინებს მსოფლიო ბანკის შემდეგ პოლიტიკას:

OP/BP 4.01 გარემოსდაცვითი შეფასება

პროექტი ხელს უწყობს სარწყავი და სანიაღვრე სისტემების ეფექტურობის გაუმჯობესებას რამდენიმე არსებულ გაუარესებულ (განადგურებულ) სარწყავი სისტემის სქემაში. ეს გულისხმობს დაზიანებული ჰიდრავლიკური ნაგებობების რეაბილიტაციას ან შეცვლას, ასევე არხების გაწმენდას და მოპირკეთებას. არსებული მდგომარეობით არ მიმდინარეობს ახალი სარწყავი/სანიაღვრე სისტემების მშენებლობა და არ ხორციელდება სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების სარწყავი/სანიაღვრე სისტემებით უზრუნველყოფა/მომსახურება.

პროექტით დაგეგმილი ფიზიკური სამუშაოების ხასიათისა და მასშტაბის გათვალისწინებით, ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი გარემოსდაცვითი სკრინინგის საშუალებით კლასიფიცირდება, როგორც **B** კატეგორია, მისი მოსალოდნელი გარემო და სოციალური ზემოქმედება ხასიათდება როგორც დაბალი-საშუალო. პროექტი არ მოიცავს ბუნებრივი ჰაბიტატების განადგურების რისკს, ტყის ნარგავების დაზიანებას, ბუნებრივი წყლების ჰიდროლოგიის მნიშვნელოვნად შეცვლის ან სხვა ეკოსისტემებზე ზემოქმედებას რაიმე ხელშესახები და/ან შეუქცევადი გზით.

გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი შექმნილია პროექტისთვის, რომელიც მოიცავს სარეაბილიტაციო სქემების სკრინინგის, რისკის შეფასების, გარემოსდაცვითი შეფასებისა და მენეჯმენტის დაგეგმვის ყველა მნიშვნელოვან ასპექტს. შემოთავაზებული სამუშაოების ეკოლოგიური და სოციალური სკრინინგი მათი შერჩევისა და დამტკიცების ნაწილია ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის მხარდაჭერისთვის. გარემოსდაცვითი და სოციალური მართვის ჩარჩო დოკუმენტი უზრუნველყოფს სახელმძღვანელო/ჩარჩო დოკუმენტს, რომლის საფუძველზეც შემუშავებული იქნება სპეციფიკური/ადგილმდებარეობისათვის განსაზღვრული გარემოს დაცვის და სოციალური მართვის გეგმები.

OP 4.09 მავნებლების მართვა

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის მიზანია გაუმჯობესდეს სარწყავი სისტემის ხელმისაწვდომობა და სანიაღვრე მომსახურება მომსახურე ტერიტორიებისთვის და, შესაძლოა, ზოგიერთი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების აღდგენა კვლავ სარწყავ/სადრენაჟე მდგომარეობამდე. მოსალოდნელია, რომ მომსახურების მიწოდების გაუმჯობესების გამო, სოფლის მეურნეობა გააქტიურდება დაფარვის ადგილებში, რამაც შესაძლოა პესტიციდების უფრო ინტენსიურად გამოყენება გამოიწვიოს. აქედან გამომდინარე, OP 4.09 მავნებლების მართვა ამოქმედებულია იმისდა მიუხედავად, პროექტი დააფინანსებს თუ არ დააფინანსებს პესტიციდების შეძენასა და გამოყენებას. პროექტის ფარგლებში არ დაფინანსდება მათ- შეძენა და მათი გამოყენება. ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი მხარს უჭერს მავნებლებისა და პესტიციდების მართვის კარგ პრაქტიკას, მათ შორის მავნებლების ინტეგრირებულ მართვას. პროექტის ფარგლებში თითოეული სარწყავი სქემისთვის შემუშავებულია სოფლის მეურნეობის განვითარების გეგმები, რათა ფერმერები დროულად და

ადეკვატურად იქნენ ინფორმირებულნი საუკეთესო პრაქტიკის არსებობის და გამოყენების შესახებ.

OP/BP 4.12 იძულებითი განსახლება

პირველი, მეორე და მესამე დონის სარწყავი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციამ შეიძლება გამოიწვიოს საჭიროება მიწის შეძენის, თუმცა მიწაზე ზემოქმედების საკითხები უნდა შეთანხმდეს საპროექტო დოკუმენტაციასთან მიმართებაში, რათა მინიმუმამდე დაყვანილ იქნეს მიწის შეძენის აუცილებლობა. OP / BP 4.12 მიხედვით მომზადებულია განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი. მიწის ნაკვეთის შეძენის შემთხვევაში, განსახლების პოლიტიკის ჩარჩო დოკუმენტი იქნება სახელმძღვანელო დოკუმენტი სპეციფიკური განსახლების სამოქმედო გეგმების შემუშავებისათვის. განსახლების სამოქმედო გეგმა უზრუნველყოს განსახლების, მიწის დაკარგვისა და შემოსავლის დაკარგვის შესაძლო რისკების შემარბილებელ ღონისძიებებს.

OP/BP 4.37 კაშხლების უსაფრთხოება

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში რეაბილიტაციისთვის ზოგიერთი სარწყავი სქემა არსებული წყალსაცავებიდან მარაგდება წყლით. პროექტის მიხედვით არ აშენდება ახალი რეზერვუარები, რადგანაც, პროექტით მხარდაჭერილი ზოგიერთი სქემის ექსპლუატაცია დამოკიდებულია არსებული რეზერვუარების კაშხლების მთლიანობაზე, პროექტის საქმიანობას ეხება OP/BP 4.37 კაშხლების უსაფრთხოების სახელმძღვანელო ინსტრუქცია, რაც ნიშნავს, რომ ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის ფარგლებში რეაბილიტაციისთვის განსაზღვრული ნებისმიერი სქემა, დამოკიდებულია კაშხალზე დამყარებულ რეზერვუარზე. შესაბამისად პროექტის ფარგლებში შემოწმდება ამგვარი კაშხლის ტექნიკური მდგომარეობა, აგრეთვე მისი ექსპლუატაცია და მოვლა-პატრონობა, და საჭიროებისამებრ პროექტის ფარგლებში განხორციელდება გარკვეული გასაუმჯობესებელი ღონისძიებები.

OP/BP 7.50 პროექტები საერთაშორისო წყალსატევებზე

აღმოსავლეთ საქართველოს სარწყავი სისტემების უმეტესი ნაწილი, მათ შორის ის, რომლებიც დროებით იქნა განსაზღვრული ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის მხარდასაჭერად, წყალს იღებენ ტრანსსასაზღვრო მდინარეებიდან - მტკვრიდან და ალაზნიდან, ან მათი შენაკადებიდან. პროექტის მიმდინარეობა არ გაზრდის წყლის მიღებას ან ხარჯს არსებული შემუშავებული პარამეტრების მიღმა, რადგან ისინი მკაცრად შემოიფარგლება არსებული სარწყავი და სანიაღვრე ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციით, მათი თავდაპირველი სიმძლავრის შეცვლის გარეშე. ამიტომ, მიუხედავად იმისა, რომ OP/BP 7.50 ამოქმედებულია პროექტის მიმართ, წყალსატევების მოზიარე ქვეყნებთან პროექტის შესახებ შეტყობინების აუცილებლობა არ არსებობს.

2.2 საქართველოს გარემოსდაცვითი და სოციალური კანონმდებლობა და საერთაშორისო ხელშეკრულებები

შემდეგი კანონები და საერთაშორისო კონვენციები, რომელთა მონაწილე მხარე საქართველოა, შეესაბამება ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციისა და ექსპლუატაციას :

- საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (№ 936-16/10/1997);
- საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ (№136-07/03/1996);
- საქართველოს კანონი „გარემოს დაცვის შესახებ“ (№519-10/12/1996);

- საქართველოს კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ (№490-12/05/1994);
- საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ (№2116-22/06/1999);
- საქართველოს კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ (№2260-08/05/2003);
- საქართველოს კანონი „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ„ (№ 1775-24/06/2005);
- საქართველოს კანონი "საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" (N5069 -27/06/2007);
- საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019);
- საქართველოს კანონი „საშიში ნივთიერებებით გამოწვეული ზიანის კომპენსაციის შესახებ“ (№2350-23/07/1999);
- საქართველოს კანონი „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ“ (№900-02/10/1997);
- საქართველოს კანონი „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ (№2349-23/07/1999);
- საქართველოს კანონი "საჯარო რეესტრის შესახებ" (N 820-19/12/2008);
- საქართველოს კანონი „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ (№4708-08/05/2007);
- საქართველოს კანონი „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი“ (№786-26/06/1997);
- საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ (№ 2994-რს 26/12/2014);
- საქართველოს ორგანული კანონი „საქართველოს შრომის კოდექსი“ (№4113-რს 17/12/2010);
- საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019);
- საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ (№ 890-IIს 21/06/2017);
- „გაერთიანებული ერების კლიმატის ცვლილებების ჩარჩო კონვენცია“ (9 მაისი, 1994);
- „ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კონვენცია“ (21 არილი, 1994);
- „გაერთიანებული ერების კონვენცია გაუდაბნოებასთან ბრძოლის შესახებ“ (23 ივნისი, 1999);
- გაერთიანებული ერების არჰუსუს კონვენცია „გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ“ (11 თებერვალი, 2000).

ნაწილი 1: პროექტის დიზაინი და სპეციფიკაციები

ინსტიტუციური და ადმინისტრაციული მონაცემები			
1	პროექტის სახელწოდება	საქართველოს ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარება	
2	ქვეპროექტის სათაური	ქვემო-სამგორის სარწყავი სისტემის მეორე და მესამე რიგის ქსელი	
3	ქვეპროექტის ადგილმდებარეობა	კახეთის რეგიონი, საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის ტერიტორია	
4	წყალგამყოფი (მდინარის აუზი)	მდინარე იორი	
ინსტიტუციური მოწყობა			
5	ინსტიტუციური მოწყობა მსოფლიო ბანკი	სამუშაო ჯგუფის ხელმძღვანელი ვილფრიდ ჰუნდერთმარკი	საგარანტიო ზედამხედველობა დარეჯან კაპანაძე (გარემოს დაცვა) სოფია ვ. გეორგიევა (სოციალური)
6	ინსტიტუციური მოწყობა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო	პროექტის განმახორციელებელი პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ლალი დურმიშიძე (პროექტის ხელმძღვანელი)	სამუშაოების ხელმძღვანელი უნდა განისაზღვროს კონტრაქტორი (დაწესებულება) უნდა განისაზღვროს
ადგილის აღწერა			
7	ადგილის გეოგრაფიული სახელწოდება		
	ივრის/ჰერეთის მაღალმთიანი გეოგრაფიული (ფიზიკური) რეგიონის ჩრდილოეთ ნაწილი - გარეჯა-იორის ქვე-რეგიონი.		
8	ქვეპროექტის საქმიანობის მოკლე აღწერა (დაგეგმილი სამუშაოების ტიპი)		
	წყლის მიწოდება სარწყავ ფართობზე ხდება მარჯვენა სანაპიროს მაგისტრალური არხით (28.5 კმ), რომელსაც 9 500 ჰა საზიარო მიწა აქვს. მაგისტრალური არხი ქვემო-სამგორის მდინარე იორზე მდებარე სათავე ნაგებობიდან იღებს წყალს. წყლის რეგულირება ხდება მდინარის ზედა დინებაზე კერძოდ კი სიონის წყალსაცავზე. სარწყავ ფართობზე არსებული სარწყავი წყლის გამანაწილებელი არხები შემდეგია: ბეტონის, პარაბოლური ღარები, მილები და მიწის არხები. მეორე და მესამე რიგის სარწყავი არხების რეაბილიტაციის აუცილებლობა და მეოთხე რიგის არხების მშენებლობა წარმოიშვა მათი არადაამაკმაყოფილებელი პირობების და ბენეფიციარებისთვის საჭირო მოცულობის სარწყავი წყლის		

მიწოდების შეუძლებლობის გამო.

ყველა არსებული ღია არხი (პარაბოლური ღარები, ბეტონის ფილები, მიწის) გადაკეთდება წნევიან მილებიან სისტემად მათი ცუდი ფიზიკური მდგომარეობის გამო, გარდა G-1 და G-2 მეორე რიგის არხებისა და მათი მესამე და მეოთხე რიგებისა. გარდა ამისა, პროექტი მოიცავს დამატებითი მილების მშენებლობას მეოთხე რიგის სახით.

მაგისტრალური არხი არ არის პროექტის ფარგლებში. მეორე რიგის G-1 და G2, მათი მესამე და მეოთხე რიგის ღია არხები შენარჩუნდება, რადგანაც, მათ მალევე ჩაუტარდა რეაბილიტაცია / რეკონსტრუქცია.

ამ პროექტში სულ 42 მეორე რიგის, 61 მესამე და 27 მეოთხე რიგის არხები/მილებია მოცემული. სარწყავ სისტემაში განაწილებული წყლის რაოდენობა იქნება 9 მ³ / წმ. მილების მთლიანი სიგრძე, რომლებიც აშენდება არსებული ღია არხების ნაცვლად (მიწის, პარაბოლური, ბეტონის ფილები) 152 კმ შეადგენს.

მილების დიამეტრი იქნება დაახლოებით შემდეგ DN110-DN630 დიაპაზონში. DN630 მდე გამოიყენებენ HDPE მილებს. თუ საჭიროა უფრო დიდი დიამეტრი, გამოიყენებული იქნება ფოლადის მილები. მილზე ნიადაგის საფარის სიღრმე იქნება მინ.1 მ და მაქსიმუმ 3-4 მ.

არსებული ღია არხების უმეტესობა დაგებულია კულტივირებულ და არაკულტივირებულ ნაკვეთებზე. ზოგიერთ ნაწილში, ბუჩქები, ბუჩქნარები და ცალკეული ხეები შეინიშნება არხების ორივე მხარეს. ტერიტორიის მცენარეულობა არ მიუთითებს იმ მახასიათებელზე, რომელიც მოითხოვს ფლორის სახეობებზე მგრძობელობას. არხების ოდენობა რომელიც გადის დასახლებულ ტერიტორიებზე, საერთო ჯამში ბევრად მეტი არ არის. დასახლებულ ადგილებში მილები დაიგება არსებული გზების პარალელურად და მათ ფარგლებს გარეთ. ახალი წნევიანი მილები მიჰყვება იგივე მარშრუტებს არსებული ღია არხებით და დაიგება არხების ადგილებში. მაგრამ ზოგიერთი მილის მარშრუტი შეიცვალა მიწის ნაკვეთებზე შეჭრის თავიდან ასაცილებლად და ნაკვეთების საზღვრებს გარეთ გადაინაცვლა. სამშენებლო სამუშაოები უნდა განხორციელდეს მე -2 ნაწილში შემამსუბუქებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით და საქმიანობის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს ამ დოკუმენტის მე -3 ნაწილში მოცემული მონიტორინგის გეგმის მიხედვით.

სამშენებლო სამუშაოები შედგება:

- ბანაკების მოწყობა (ენერჯისა და წყალმომარაგების ჩათვლით, ჩამდინარე წყლების შეგროვება, გადამუშავება და გატანა, ნარჩენების გატანის ორგანიზება);
- სათანადო ნებართვისა და ლიცენზიების აღება საველე/ბანაკის მომზადებისა და მშენებლობისთვის;
- ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა, შენახვა და დაცვა;
- თხრილების გასახსნელად მარშრუტების გაწმენდა, ხეების არსებობის შემთხვევაში (თუ შესაძლებელია ხეების შენარჩუნება მოხდეს);
- სამშენებლო ნარჩენების გატანა იმ ადგილზე, რომელიც მითითებულია ადგილობრივი ხელისუფლების (მუნიციპალიტეტის) მიერ;
- არსებული და ახალი არხების მარშრუტების მოსწორება;
- მილების მასალების მიწოდება და შენახვა ბანაკში;
- მილებისთვის თხრილების ექსკავაცია და ექსკავირებული მასალის შენახვა ბანაკში;
- ექსკავირებული მასალის გამოყენება არსებული არხების უკუყრილისთვის, როგორც ზედა შევსება;
- საძირკვლის და საწყისი უკუყრილისთვის მასალის მიწოდება და შენახვა ბანაკის ტერიტორიაზე;

- მიღების ჩალაგება;
- ჰიდროსტატიკური ტესტები მიღებისთვის;
- გადასასვლელების (გადაკვეთების) გაკეთება მიღებიანი გზების ქვეშ;
- რკინაბეტონის წყალმიმღები ნაგებობების აშენება მეორე რიგის არხებისთვის (სიგანე 3-5 მ დიაპაზონში და სიგრძე 6-15 მ დიაპაზონში);
- პატარა რკინაბეტონის ნაგებობების მშენებლობა, როგორცაა იზოლაციის სარქველის ჭები, ვანტუზის ჭები, დამცლელი ურდულების ჭები, ჰიდრანტის ჭები მიღებზე და წყალსაგდები ნაგებობები პატარა უბეებთან სარწყავი წყლის დასაცლელად დამცლელი ურდულების ჭებიდან;
- სამკაპის ნაწილების დამონტაჟება მესამე რიგის მეორე რიგთან დასაკავშირებლად და მეოთხე რიგის მესამე რიგთან, ასევე ვანტუზების, იზოლაციის სარქველების, დამცლელი ურდულების და ჰიდრანტების დასაკავშირებლად;
- ნიადაგის აღდგენა.

არსებულ ვითარებაში, არსებული გზის გადასასვლელები ძირითადად აზბესტის მიღებით არის გაკეთებული. აზბესტი არის კანცეროგენული მინერალი და მისი დემონტაჟი დაცვის გარეშე იწვევს ჯანმრთელობის პრობლემებს. აზბესტის მილსადენების რეაბილიტაციის ან რეკონსტრუქციის შემთხვევაში, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შესაბამის ეროვნულ კანონმდებლობას მაგ. საქართველოს მთავრობის დადგენილება "სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" (N145 29/03/2016) და საერთაშორისო რეგულაციებს (მსოფლიო ბანკის ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების ინსტრუქციები 2984/06/30). აქედან გამომდინარე, რეკომენდებულია არ დაზიანდეს აზბესტის მიღები საგზაო გადასასვლელებში მათი ჩანაცვლების დროს, რათა სამშენებლო საქმიანობის დროს ნაკლებად გავრცელდეს აზბესტის მტვერი.

სამშენებლო ნარჩენები შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით გადატანილი იქნება საგარეჯოს მუნიციპალიტეტის მიერ მითითებულ ნაგავსაყრელებზე. გადაცემის პროცესი განხორციელდება ეროვნული მოთხოვნების შესაბამისად, მაგ. ნარჩენების მართვის კოდექსი # 2994, 2014 წლის 26 დეკემბრის მდგომარეობით. სამუშაოების ტერიტორიებზე წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო და საშიში ნარჩენები შეგროვდება და დროებით შეინახება სპეციალურ კონტეინერებში. ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ნარჩენები შეგროვდება მუნიციპალიტეტის მიერ მოწოდებულ სპეციალურ კონტეინერებში და მუნიციპალიტეტის მომსახურებით გადატანილი იქნება ლილოს უახლოეს ნაგავსაყრელებზე.

სახიფათო ნარჩენები (საბურავები, ზეთის ფილტრები და ა.შ.) გადაეცემა კერძო კომპანიას შესაბამისი ლიცენზიით, მაგალითად: შპს „სანიტარი“ - საქმიანობის მიზანი სახიფათო ნარჩენების გადამუშავების ქარხანა (სამრეწველო ქიმიური ნარჩენების ნეიტრალიზაციის მოწყობა და ნავთობით დაბინძურებული ნიადაგების ბიორემედიაცია). საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო. გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა №000021, კოდი MD1, 08/10/2013 წ. ნებართვის გაცემის საფუძველი - ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №51; 07.10.2013 წ.

სამშენებლო კომპანიამ შეიძლება ითანამშრომლოს სხვა კომპანიებთან, რომლებსაც აქვთ

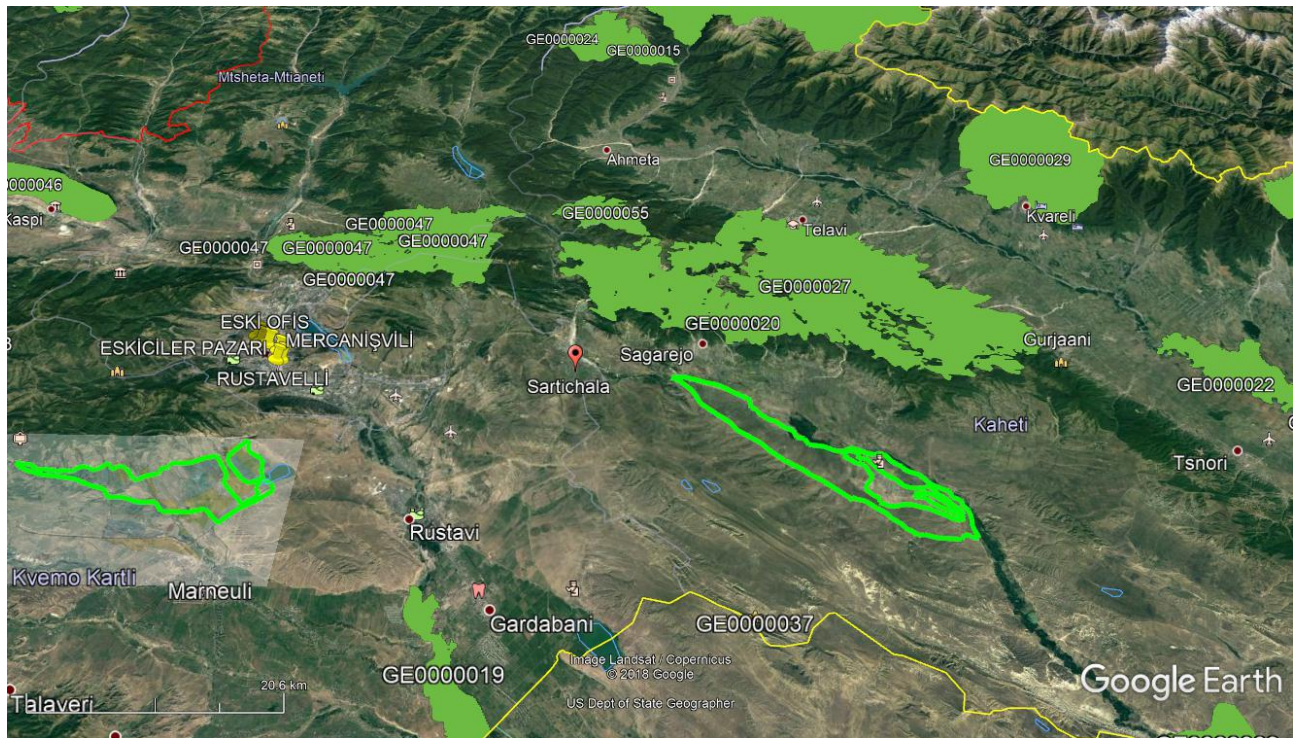
	<p>გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება ნარჩენების გატანის შესახებ. დამატებითი ინფორმაციისთვის ამ კომპანიების შესახებ ეწვიეთ შემდეგ საიტს: http://maps.eiec.gov.ge - გარემოზე ზემოქმედების შესახებ გადაწყვეტილების რუკა / რეესტრი.</p>
9	<p>ობიექტის მოკლე აღწერა (ფიზიკური და ბუნებრივი გარემო, მიწის საკუთრება და გამოყენება, თუ მოახდენენ შემოთავაზებული სამშენებლო სამუშაოები გავლენას კერძო მიწაზე, აქტივებზე ან საარსებო საშუალებებზე):</p> <p>სარწყავი სისტემის მაგისტრალური, მეორე, მესამე და მეოთხე რიგის არხების მომსახურების ფართობი მდებარეობს კახეთის რეგიონის სამხრეთ - დასავლეთ ნაწილში, იორის მაღალმთიანი რეგიონის საზღვრებში. იორის (ლორის) მაღლობის გეოგრაფიული (ფიზიკური) რეგიონი ესაზღვრება ელდარის დაბლობის, ქვემო ქართლის, ზემო ქართლის დაბლობის, გომბორის ქედის და ალაზნის დაბლობების გეოგრაფიულ (ფიზიკურ) მხარეებს.</p> <p>წყალი მიეწოდება სარწყავ სისტემას, მდინარე იორის გავლით. მდინარე სათავეს იღებს კავკასიონის ქედის სამხრეთი ფერდობიდან, 2600 მ სიმაღლეზე. მდინარის სიგრძეა 320 კმ. მთლიანი ვარდნაა 2520 მ. წყალშემკრები ფართობია 4650 კმ².</p> <p>მდინარე იორი იკვებება თოვლის, წვიმისა და მიწისქვეშა წყლებით. ბუნებრივ პირობებში მდინარის რეჟიმი (ამჟამად მისი ჩამონადენი რეგულირდება სიონის წყალსაცავით) ხასიათდება საგაზაფხულო წყალდიდობებით, ზაფხულში - შემოდგომით მაღალი წყლებით და ზამთარში შენარჩუნებული დაბალი წყლებით. გაზაფხულზე წლიური ჩამონადენის 40-47%, ზაფხულში 27-33%, შემოდგომაზე 16-17% რეგულირდება. საშემოდგომო ჩამონადენი ზოგიერთ წლებში დამოკიდებულია ნალექების სიჭარბეზე და შესაძლებელია მისი გაზრდა ზაფხულში მოსალოდნელ მოცულობამდე. ზამთრის ჩამონადენი უდრის წლიური ჩამონადენის 8-14% -ს.</p> <p>მომსახურების არეალი ხასიათდება ზომიერად თბილი სტეპური კლიმატით, ცხელი ზაფხულით და ორი მინიმალური ნალექით. ქვემო სამგორში, იორმულანლოს მეტეოროლოგიური სადგურის მრავალწლიანი დაკვირვების საფუძველზე, ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურაა 11,9⁰. ჰაერის საშუალო თვიური ტემპერატურა ივლისშია (ყველაზე ცხელი თვე) არის 23.5⁰. იანვრის თვეში ჰაერის საშუალო ტემპერატურა (ყველაზე ცივი თვეა) 0.3⁰. აბსოლუტური მაქსიმალური ტემპერატურა ფიქსირდება ივლისსა და აგვისტოში, 39⁰. აბსოლუტური მინიმალური ტემპერატურა იანვარში არის დაფიქსირებული 26⁰.</p> <p>წლიური მთლიანი ნალექი არ აღემატება 593 მმ. ნალექების მაქსიმალური რაოდენობა შეინიშნება მაისში და მისი საშუალო თვიური მოცულობა 92 მმ. ნალექების მინიმალური რაოდენობა დაფიქსირებულია დეკემბერში, იანვარსა და აგვისტოში, ხოლო საშუალო თვიური მოცულობა, შესაბამისად, 25, 26 და 30 მმ. ვეგეტაციის პერიოდში ნალექები (V-IX) 301 მმ-ის ტოლია, რაც ნალექების წლიური ოდენობის 50% -ს შეადგენს.</p> <p>რეგიონის ჩრდილოეთი ნაწილი დაფარულია გომბორის ქედის სამხრეთ და დასავლეთ ფერდობით, რომელიც აგებულია ინტენსიურად დაკომპლექტებული ნეოგენური კონგლომერატებით, ქვიშაქვებითა და თიხებით, აგრეთვე ზოგიერთ ადგილას ზემო კრატერული კარბონატული ნალექებით. რეგიონის სამხრეთ ნაწილი იორის მაღალმთიან რეგიონს უჭირავს, რომელიც ძირითადად აგებულია ნეოგენური და მეოთხეული ნალექების ქანებით, ქვიშაქვებით, კონგლომერატებითა და თიხებით. შეინიშნება შემდეგი ეროზიული წარმონაქმნები: ხეობები, ხევები, კანიონები, ტერასები და ა.შ.</p> <p>ფართოდ არის გავრცელებული ნიადაგები, როგორცაა თიხა-თიხნარი, როყის ქვა, ხრეში და ლოდები, კონგლომერატები, თიხის თაბაშირის მქონე ცემენტი.</p>

შესაძლებელია ეროზიული ხეობები. ეროზიის პროცესები შეიძლება შეინიშნოს მიწის ზოგიერთ არსებულ არხში.

გარეჯა-იორის ქვემდებარე რეგიონის ნიადაგის საფარი ხასიათდება ყავისფერი და შავი ნიადაგებით. სტეპის მცენარეულობა აქ არის განვითარებული: სხვადასხვა ბალახეულის მდელოსა და სტეპის მცენარეული სახეობებით. ფერდობზე შეინიშნება ბუჩქის ორი სახეობა - ღვია, კავკასიური გლერძი, ცხენისმუხლა, ბერყენა, იმერული წიწიბურა და ცხრატყავა. ენდემური გარეჯის სალბი დაფიქსირდა ბალახოვან სახეობებს შორის. ზოგიერთ ადგილზე შეინიშნება გარგარის და ვერხვის ხეები. რაც შეეხება ბუჩქებს, აქ გვხვდება მაცვალი და გარეული ვარდი.

ხე-ტყის არეალის ნახვა შესაძლებელია მდინარე იორის ორ მხარეს. იქ დიდი მუშუმწოვრები არ ბინადრობენ. თავვი, მემინდვრია და სხვა მღრღნელები ფართოდაა გავრცელებული სოფლის მეურნეობის მიწებზე. მომსახურების ზონაში შეინიშნება ისეთი ფრინველები, როგორცაა კაკაბი, მწყერი, გარეული მტრედი, შაშვი, ჩხიკვი, კაჭკაჭი, ქორები, შევარდნები და სხვა. მდინარე იორში დაფიქსირებულია ისეთი თევზების სახეობები როგორებიცაა ორაგული, მდინარის ტობი, ხრამული, მტკვრის ჭანარი, ფრიტა, თეთრულა, ლოუჩი და ა.შ.

ამ ტერიტორიაზე არ არის ცნობილი მოძრავი / უძრავი კულტურული / ისტორიული და არქეოლოგიური ქონება/მონაპოვრები. სამგორის სარწყავი სისტემა დაცული ტერიტორიის ფარგლებს გარეთაა, როგორც ეს ქვემოთ მოცემულია მწვანე რეგიონებში.

არხები და მიწები მიჰყვება მარშრუტებს დასახლებული პუნქტების მიმდებარე ტერიტორიის შიგნით და მის ფარგლებს გარეთ, სადაც არ გვხვდება ფლორისა და ფაუნის განსაკუთრებული სახეობები, მიწების გარკვეული ნაწილი მიდის გზატკეცილის გასწვრივ, რომელსაც ტრანსპორტის საშუალო დატვირთულობა აქვს და ა.შ. კულტივირებულ მიწებზე ხდება ძირითადად ხილის (ვაშლის) წარმოება.

მიწების / არხების უმეტესი ნაწილი მიწის ნაკვეთების საზღვრებზეა მათი გადაკვეთის გარეშე. თავდაპირველი სკრინინგის საფუძველზე, RoW- გასხვისების ზოლის დიდი ნაწილი კვეთს სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ მიწებს და, ზოგიერთ რაიონში, კერძო მიწებსაც. ბეტონის ფილებიანი და ბეტონის ღარებიანი არხები დაზიანებულია ამ არხების შიგნით ან მათ მახლობლად მზარდი ხეებით.

სარეაბილიტაციო სამუშაოები გულისხმობს მცენარეული საფარის მოხსნას, რაც ხელს უშლის სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჩატარებას და სარწყავი სქემის ექსპლუატაციასა და შენარჩუნებას. უმეტეს ნაწილში დომინირებს სტეპური მცენარეულობა. მდელოები, ბუჩქები, ბუჩქნარი გვხვდება როგორც ორივე მხარეს ასევე არხების შიგნით. შეინიშნება რამოდენიმე ალვის და გარგარის ხე. კვლევის საფუძველზე, მცენარეულობა არ არის კლასიფიცირებული, როგორც მგრძობიარე.

ზოგიერთი არხი დაუმუშავებელ ნიადაგშია დაგებული, ეს ნიადაგი წარმოდგენილია ველური ბალახებით, მცენარეებითა და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, სტეპური მცენარეულობა დომინირებს. მდელოები, ბუჩქები, ბუჩქნარი გვხვდება ორივე მხრიდან და არხების შიგნითაც. ზოგიერთ ადგილას გვხვდება ალვის და გარგარის ხეები. ზოგადად, მიწებზე მოყავთ სიმინდი, მზესუმზირა, ვენახი (ყურძენი), მარცვლეული კულტურები (ხორბალი), ვაშლი, საზამთრო და მრავალწლიანი ბალახი. რამდენიმე არხის მარშრუტთან ახლოს არის შენობები. ზოგი მათგანი პატარა სახლებია, ზოგიც ფარდულია. არ არის გათვალისწინებული შენობებისგან გამომდინარე ნებისმიერი პრობლემა. შეძლებისდაგვარად ყველა არხი მიწის ნაკვეთების საზღვარზეა. ზოგიერთი მიწის არხის მარშრუტზე დაფიქსირდა ეროზია და ვარდნა. ამ არხების რეკონსტრუქციის დროს გათვალისწინებული უნდა იქნას შემარბილებელი ღონისძიებები.

ბეტონის არხები, ბეტონის ღარები, მიწები და მიწის არხები მიჰყვება მარშრუტს, ძირითადად, გარე მიწებზე, დასახლებების გარეთ, გარემოში, რომელშიც არ გვხვდება ფლორისა და ფაუნის გამსაკუთრებული სახეობები, განსაკუთრებით მიწის გზებთან ახლოს, რომელსაც არ გააჩნია მჭიდრო ტრანსპორტით დატვირთულობა და ა.შ. ასე რომ, სარეაბილიტაციო და სარეკონსტრუქციო სამუშაოები, გარდა აზბესტის მიწების, წყალგამტარი მიწების, არ საჭიროებს სპეციალურ შემამსუბუქებელ ღონისძიებებს მრავალი ასპექტიდან გამომდინარე, როგორცაა დაცვის პოლიტიკა, ადამიანის ჯანმრთელობა, ტრანსპორტი, ფლორა და ფაუნა და ა.შ., მოსალოდნელია, რომ გარემოსდაცვითი და პროექტის სოციალური გავლენა ქვემო სამგორში მინიმალური იქნება.

შემდეგი დეტალები მოცემულია დაგეგმილი არხების / მიწების მარშრუტების აღწერისთვის, გარემოსდაცვითი და სოციალური თვალსაზრისით.

არხები G-1, G-1-1, G-1-2, G-1-3 შეძლებისდაგვარად შორს არიან განთავსებულნი ნაკვეთების საზღვრებზე, ისინი განლაგებული არიან დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც ძირითადად დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. მათთან ახლოს არ გვხვდება დასახლებები. მათი რეაბილიტაცია / აღდგენა მალე დაიწყეს. ასე რომ, ისინი დარჩებიან ღია არხების სახით სარწყავ სისტემაში.

G-2, G-2-1 და G-2-2 შეძლებისდაგვარად არიან ნაკვეთების საზღვარზე, ძირითადად განლაგებული არიან დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც ძირითადად დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. ზოგიერთ ნაწილში გვხვდება ბუჩქების და ჩვეულებრივი ხეები ღარების ორივე მხარეს. ზოგიერთ არხი გადის გრუნტის ან სტაბილიზირებული გზების გასწვრივ, ასევე გვხვდება რამდენიმე გზა და გადასასვლელი ხიდი. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. G-2-1 და G-2-2 მესამე რიგის არხებია. გარდა ამისა, წყალი განაწილებულია 2 ახალ მეოთხე რიგის არხზე (G-2-1-1 და G-2-1-2). ისინი სახნავი მიწების გასწვრივ არიან განლაგებულნი. G-2-3 კიდევ ერთი ახალი მესამე რიგის არხია და გადის სახნავი მიწების გასწვრივ. ამ ყველა არხის რეაბილიტაცია / აღდგენა მოხდა მალე. ასე რომ, ისინი დარჩება ღია არხების სახით სარწყავ სისტემაში.

არსებული არხი G-3 შედგება 3 განსხვავებული ნაგებობისგან: ბეტონის ფილები, მიწის და პარაბოლური ღარი. G-3 შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განლაგებული, ძირითადად დაუმუშავებელ

ნიადაგებს შორის, რომლებიც ძირითადად დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. გარკვეულ მონაკვეთზე, G-3 კვეთს კერძო ნაკვეთს. არხებში გვხვდება ბუჩქები და ბალახი. რიგითი ხეები არ გვხვდება დიდი რაოდენობით მარშრუტებზე. გრუნტის გზის რამდენიმე გადასასვლელია და ერთი აზბესტის წყალგამტარია ცუდ მდგომარეობაში. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. მოცემული მეორე რიგის არხი გადაკეთდება წნევიან მილად რომელიც დაიგება მიწის ქვეშ.

არსებული არხი G-4 შედგება 2 განსხვავებული ნაგებობისგან: ბეტონის ფილისგან და მიწოს არხისგან. G-4 შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განლაგებული, ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. გარკვეულ არხებში გვხვდება ბუჩქები, ბალახი და ლერწამი. არხი გრუნტის გზის გასწვრივ გადის ზოგიერთ ნაწილში. რამდენიმე გზის გადასასვლელია. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. მოცემული მეორე რიგის არხი გადაკეთდება წნევიან მილად რომელიც დაიგება მიწის ქვეშ.

არსებული არხი G-5 წარმოადგენს ნაწილობრივ ბეტონის ფილას და ნაწილობრივ პარაბოლურ ღარს. G-5' არის მიწის არხი. შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განლაგებული, ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან და არხების შიგნითაც. მიწის არხი გამოირეცხა წყლით და ეროზირებულია. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. გრუნტის გზის რამდენიმე გადასასვლელია და აზბესტის წყალგამტარი ძალიან ცუდ მდგომარეობაში. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. ეს მეორე რიგის არხები გადაკეთდება წნევიან მილებად და G-5 დაგრძელდება, ხოლო ზოგიერთ ადგილას G-5' - ის მარშრუტი მოეწყობა, რომ ის ნაკვეთებიდან ამოიღონ.

არსებული მიწის არხი G-6 შეძლებისდაგვარად არის ნაკვეთების საზღვარზე და ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან და არხების შიგნით. არხის ფერდობზე რამდენიმე რიგითი ხე დაფიქსირდა. მიწის არხი მიუყვება გრუნტის გზას. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. მოცემული მეორე რიგის არხი გადაკეთდება წნევიან მილად რომელიც დაიგება მიწის ქვეშ.

არსებული მიწის არხები G-7 და G-7' შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განლაგებული, ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან და არხების შიგნითაც. მიწის არხი გამოირეცხა წყლით და ეროზირებულია. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. რამდენიმე ჩვეულებრივი ხე დაფიქსირდა არხის ფერდობზე ან მის მახლობლად. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. ეს მეორე რიგის არხები გადაკეთდება წნევიან მილებად რომლებიც დაიგება მიწის ქვეშ.

მიწის არხები G-8, G-8-1 და G-8-2 შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვრებზეა, ძირითადად განლაგებული არიან დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან. G-8-1 და G-8-2 არის მესამე რიგის არხები. მიწის არხები გამოირეცხა წყლით და ეროზირებულია. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. არხის მახლობლად დაფიქსირდა რამდენიმე ჩვეულებრივი რიგითი ხე. მიწის არხები მიუყვებიან გრუნტის გზებს. არხების მახლობლად რამდენიმე შენობაა. ზოგი მათგანი პატარა სახლია, ზოგიც ფარდულია.

მაგრამ სამშენებლო სამუშაოები არ იმოქმედებს ამ შენობებზე. ეს მეორე და მესამე რიგის არხები გადაკეთდება წნევიან მილებად, რომლებიც დაიგება მიწის ქვეშ.

მიწის არხი G-9 და პარაბოლური ღარი G-9' ნაკვეთების საზღვარზეა, G-9 ძირითადად განლაგებულია დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან. G-9 მიწის არხი გამოირეცხა წყლით და მისი კალაპოტი გაფართოებულია. დაწყებულია ეროზია. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. G-9' - ის მარშრუტი ძირითადად მისდევს ტყის დერეფანს. მაგრამ ეს ჩვეულებრივი ხეებია. ზოგიერთ ნაწილში მიწის არხი მიუყვება გრუნტის გზას და ზოგ ადგილას გვხვდება ხეები. მათთან ახლოს არანაირი დასახლება არ არის. ეს მეორე რიგის არხები გადაკეთდება წნევიან მილებად

მიწის არხი G-10 შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განლაგებული, ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები და ბუჩქები გვხვდება ორივე მხრიდან. მიწის არხი G-10 წყალმა გამორეცხა, და არხის კალაპოტი გააფართოვა. დაიწყო ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. რამდენიმე ჩვეულებრივი ხე დაფიქსირდა არხების მახლობლად. G-10 გადაკეთდება წნევიან მილსადენად. G-10' ახალია და ასევე მილი იქნება. ის მიჰყვება ნაკვეთებს შორის მარშრუტს. მარშრუტზე არ არის დასახლებები ან შენობები.

პარაბოლური ღარი G-11 შეძლებისდაგვარად ნაკვეთების საზღვარზეა განთავსებული, ძირითადად დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. ზოგიერთ ნაწილში, რიგითი ხეები გვხვდება ღარის ორივე მხრიდან. ღარი საკმაოდ ცუდ მდგომარეობაშია. G-11 გარდაიქმნება წნევიან მილსადენად რომელიც დაიგება მიწის ქვეშ. G-11 განლაგებულია არსებული გზის პარალელურად. გვხვდება რამდენიმე გადასასვლელი მარშრუტზე მილით და ხიდით. გარშემო არხთან ახლოს არ არის არანაირი დასახლება ან შენობა

G-12 პარაბოლური ღარია და G-12-1 არის მიწის არხი. G-12- ის მარშრუტი შეიცვლება წერტილიდან და ის დაიგება მიწის ნაკვეთებს შორის. G-12 და G-12-1 ძირითადად განლაგებულია დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახით, მცენარეებით და აყვავებული მინდვრებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები, ბუჩქები გვხვდება არხების ორივე მხარეს. ზოგიერთ ადგილას ჩვეულებრივი რიგითი ხეები გვხვდება ღარისა და არხის ორივე მხარეს. აქ არავითარი დასახლება არ გვხვდება ღარისა და არხის მახლობლად. ორივე არხი გარდაიქმნება წნევიან მილსადენებად. მილებისა და ხიდის მქონე რამდენიმე გადასასვლელია. გარკვეულ ადგილას, G-12 კვეთს კერძო ნაკვეთს. G-12-1-1, G-12-1-2 და G-12-1-3 რეკომენდებულია ახალი მეოთხე რიგის მილების სახით. G-12-1-1 არის ნაკვეთის საზღვარზე. G-12-1-2 ნაკვეთს ყოფს 2 ნაწილად. G-12-1-3 დაიგება ნაკვეთებს შორის. ეს ნაკვეთები კულტივირებული მიწებია. G-12-2, G-12-3 და G-12-4 აშენდება ახლად, მესამე რიგის სახით, მილის ფორმით. G-12-2 მარშრუტზე რამდენიმე შენობაა განთავსებული. რადგან მილების მარშრუტი შენობისგან შორს არის. არხები განლაგებულია კულტივირებულ / სახნავი მიწების მახლობლად. G-12-3 მარშრუტზე არის მონაკვეთი ველური მზარდი ხეებით.

მიწის არხის G-13 მარშრუტის შეცვლა ხდება წერტილის შემდეგ. ახალი განლაგება იქნება მიწის ნაკვეთებს შორის. არხი გადაკეთება წნევიან მილად რომელიც დაიგება მიწის ქვეშ. ძირითადად განლაგებულია დაუმუშავებელ ნიადაგზე ველური მცენარეებით, ბალახეულით, ბუჩქებითა და კულტივირებული მიწებით. უმეტეს ნაწილში, ბუჩქნარები, ბუჩქები გვხვდება არხების ორივე მხარეს. მიწის არხი G-13 წყალმა გამორეცხა, და არხის კალაპოტი გაფართოვდა. დაიწყო ეროზიის პროცესი.

ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. მარშრუტზე არ არის დასახლებები და შენობები.

მიწის არხის G-14 მარშრუტი ამოღებულ იქნება ნაკვეთებიდან მიწის ნაკვეთებზე შეჭრის თავიდან ასაცილებლად. მაგრამ გარკვეულ მონაკვეთზე იგი შედის ნაკვეთზე. ახალი განლაგება იქნება მიწის ნაკვეთებს შორის. არხი გადაკეთდება წნევიან მილად. იგი ძირითადად განლაგებულია არადამუშავებულ ნიადაგებს შორის სადაც ვხვდებით ველურ ბალახებს, მცენარეებს, ბუჩქებსა და გაშენებულ მიწებს. უმეტეს ნაწილში; არხების ორივე მხარეს არის ბუჩქნარები, ბუჩქები. ზოგიერთ ადგილას რამდენიმე ჩვეულებრივი რიგითი ხეა. მარშრუტზე დაიწყო ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. მარშრუტზე არანაირი დასახლება და მშენებლობა არ არის. G-14-1 აშენდება, როგორც ახალი მესამე რიგი მილსადენის ფორმით. იგი მიჰყვება ნაკვეთებს შორის არსებულ მარშრუტს და განლაგებულია სახნავი / გაშენებული მიწების გასწვრივ. გარკვეულ ადგილებში, G-14-1 კვეთს კერძო ნაკვეთებს. G-14-1-1 და G-14-1-2 აშენდება მეოთხე რიგის არხის სახით, მილსადენის ფორმით. მათი მარშრუტები სახნავი მიწების გასწვრივ არის. არხების ახლოს არ არის შენობები.

არ იქნება გამოყენებული არსებული არხი G-15. ახალ გეგმაში ძველ G-16 უწოდეს G-15. არსებული არხი გადაკეთდება წნევიან მილად და მილის მარშრუტი ამოღებული იქნება ნაკვეთებიდან, რათა თავიდან აიცილოს ნაკვეთებზე შესვლა. არხი, ძირითადად განლაგებულია, დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის სადაც ვხვდებით ველურ ბალახებს, მცენარეებს, ბუჩქნარებს. გარდა ამისა, ჩვეულებრივი რიგითი ხეები არის არხის ორივე მხარეს. არხთან ახლოს არცერთი შენობა არ არის.

მიწის არხი G-17 (ძველი G-16) დამოკლდება და აშენდება მილის ფორმით. G-17 გამორეცხილია წყლით, ასე რომ, არხის კალაპოტი გაფართოვდა. დაიწყო ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. არხი ზოგადად განლაგებულია დაუმუშავებელ ნიადაგებს შორის ველური ბალახებით, მცენარეებით, ბუჩქებითა და რამდენიმე ხით. არხთან ახლოს არცერთი შენობა არ არის. არხი G-17-1 აშენდება ახლიდან, როგორც მესამე რიგი მილსადენის ფორმით. იგი გადის ხრემის გზის გასწვრივ. ზოგან, G-17 და G-17-1 კვეთენ კერძო ნაკვეთებს. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

მიწის არხი G-18 (ძველი G-18') დაგრძელდება და აშენდება მილსადენის ფორმით. G-18 წყალმა გამორეცხა ასე რომ, არხის კალაპოტი უფრო გაფართოვდა. დაიწყო ეროზიის პროცესი. აქედან გამომდინარე, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. არხი, ზოგადად, დაუმუშავებელ ნიადაგს შორის გადის, რომელიც ველური მცენარეებით, ბალახეულით, ბუჩქნარით, ბუჩქებითა და რამდენიმე ხეებით არის დაფარული. G-18- ის მარშრუტი ხელახლა მოეწყობა. არხი G-18-1 იქნება ახალი აშენებული, მესამე რიგის სახით მილსადენის ფორმით. ის გადის სახნავი მიწების გასწვრივ და ზოგიერთ ადგილზე მიწის გავლით. ზოგიერთ ადგილებში, G-18-1 კვეთს კერძო ნაკვეთებს. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

ნაწილობრივ ბეტონის ფილის და ნაწილობრივ პარაბოლური ღარი G-19 გადის კულტივირებული და სახნავი მიწების გასწვრივ და მიწის ნაკვეთის გავლით. არხი გადაკეთდება წნევიან მილად. არხებთან ახლოს არ არის შენობები. ძველი G-19' მიტოვებული იქნება. G-19' - ის ახალი მარშრუტი სხვა ადგილას გაივლის სადაც ველური მცენარეებია, ბალახეული, ბუჩქები. ის იქნება ბეტონის ფილის. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

ძველი G-20- ის დასაწყისი არ იქნება გამოყენებული. მიწის არხის G-20 და G-20' მარშრუტი ხელახლა მოეწყობა ნაკვეთებზე შეჭრის თავიდან ასაცილებლად და ეწოდება G-20. არხები წყალმა გამორეცხა,

ამიტომ არხის კალაპოტი კიდევ უფრო გაღრმავდა. ეროზიის პროცესი დაიწყო G-20'-ში. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. არხი ზოგადად დაგებულია ნაგავსაყრელ / სახნავ მიწებს შორის სადაც ველური ბალახებია, მცენარეები, ბუჩქნარი, ბუჩქები და რამდენიმე ხე. ეს მეორე რიგის არხები გადაკეთდება წნევიან მილებად. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

მიწის არხი G-21 და G-21' დაგრძელება და აშენდება მილსადენის ფორმით. არხების კალაპოტები უფრო გაღრმავდა და ხევად იქცა. მიწის არხი G-21 ' კვეთს G-21 არხს აზბესტის მილით. ეროზია აქ მაღალია. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. G-21 და G-21' გადიან სახნავი / კულტივირებული მიწებით და მიწის ნაკვეთებს შორის. სახნავი მიწები დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით და ხეებით. არსებული G-21'-1 მიტოვებული იქნება. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

მიწის არხი G-22 გაგრძელება და აშენდება მილსადენის ფორმით. ის ზოგიერთ ადგილზე გადის ნაკვეთებში. G-22-1 (მესამე რიგის არხი) მარშრუტის დიდი ნაწილი ხელახლა მოეწყობა და ნაკვეთებს შორის გაივლის. G-22-2 და G-22-3 არის ახალი მესამე რიგის არხები და აშენდება როგორც წნევიანი მილები. არხები განლაგებულია სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ ველური მცენარეებით, ბალახეულით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებითა და რამდენიმე რიგითი ხეებით. G-22-2 და G-22-3 ნაწილობრივ გაივლიან ნაკვეთებს. არსებული G-21'-1 მიტოვებული იქნება. არხების მახლობლად არის რამდენიმე შენობა. ზოგან, G-22 და G-22' კვეთენ კერძო ნაკვეთებს. იმის გამო, რომ ეს შენობები შორს არის იგი მილების მარშრუტებს შორის არსებული გზის პარალელურად დაიგება.

არსებული არხი ზოგიერთ ადგილას არის ხევი (ძალიან ვიწრო და ღრმა). შეიცვლება და დაგრძელება მიწის არხის G-23 მარშრუტი. იგი აშენდება მილსადენის ფორმით. ახალი მარშრუტი ზოგიერთ ადგილზე ნაკვეთით გადის. არხები სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ გადიან რომელიც ველური მცენარეებით, ბალახეულით, ბუჩქნარით, ბუჩქებით არის დაფარული. ზოგან, G-23 კვეთს კერძო ნაკვეთებს. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

მიწის არხი G-24 მიჰყვება იგივე მარშრუტს არსებულთან, მაგრამ ხელახლა მოეწყობა მიწის ნაკვეთებზე შეჭრის თავიდან ასაცილებლად, გაფართოვდება და აშენდება მილსადენის ფორმით. G-24-1 და G-24-1-1 აშენდება თავიდან მესამე და მეოთხე რიგის არხებად. ისინი ასევე იქნებიან მილსადენის ფორმით. არხები დაგებულია სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით დაფარული. არხებთან ახლოს არ არის შენობები.

მიწის არხი G-25 დამოკლდება და აშენდება მილის სახით. არხი წყალმა გამორეცხა ასე რომ, არხის კალაპოტი უფრო გაფართოვდა. დაიწყო ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. არხი მიდის დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით დაფარული. არხის მახლობლად შენობები არ არის. ზოგან G-25' ს კვეთს კერძო ნაკვეთს.

არსებულ ვითარებაში, G-26 და მისი მესამე რიგის სისტემა იყო PE DN300 და PE DN160 მილსადენები. G-26- ს აქვს 9 მესამე რიგის მილი, როგორცაა G-26-1....-G-26-9. მილები გადის სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. არხების მახლობლად არ არის შენობები. G-26-5 და G-26-6 ზოგიერთ ადგილზე კერძო ნაკვეთებით გადიან. მოხდება არსებული მილების რეაბილიტაცია ან შეცვლა.

მიწის არხი G-27 დაგრძელება და აშენდება მილსადენის ფორმით. მისი მარშრუტი მოწესრიგდება და

მიწის ნაკვეთებს შორის გაივლის. არხი წყალმა გამორეცხა, ასე რომ, არხის კალაპოტი უფრო გაფართოვდა. დაიწყო ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. მარშრუტზე გვხვდება მხოლოდ ერთი შენობა. სამშენებლო სამუშაოები შენობაზე არ იმოქმედებს. იგი დაიგება ნაკვეთებს შორის არსებული გზის პარალელურად შენობების ჩათვლით. სულ 5 ახალი მესამე რიგის მილია (G-27-1....-G-27-5) დაკავშირებული G-27- თან. მესამე რიგის არხები არ შედიან ნაკვეთებში, მიჰყვებიან ნაკვეთების საზღვრებს. ყველა არხი სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ გადის, რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით.

მიწის არხის G-28 არსებული მარშრუტი თავიდან მოეწყობა საწყის ნაწილში და შემდეგ გაუყვება იმავე მარშრუტს. მას ექნება 2 ახალი მესამე რიგის არხი (G-28-1 და G-28-2). ყველა მათგანი აშენდება წნევიან მილებად. მესამე რიგის არხები ასევე გაივლიან ნაკვეთებს შორის. არხი G-28 არის ხევში. დაწყებულია ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. ყველა არხი სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ გადის, რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. არხების მახლობლად არ არის შენობები.

მიწის არხის G-29 არსებული მარშრუტი თავიდან მოეწყობა საწყის ნაწილში და შემდეგ გაუყვება იმავე მარშრუტს. მას ექნება 1 ახალი მესამე რიგის არხი G-29-1. G-29 და G-29-1 აშენდება მილების სახით. განლაგების მიხედვით, არხი G-29 ძალიან ღრმაა, ხვეის მსგავსი. დაწყებულია ეროზიის პროცესი. ამრიგად, ეროზიის ზემოქმედება განიხილება სამშენებლო სამუშაოების დროს. ყველა არხი სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ გადის, რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. ზოგან, G-29 კვეთს კერძო ნაკვეთს. არხების მახლობლად არ არის შენობები.

ნაწილობრივ მიწის არხი და ნაწილობრივ პარაბოლური ღარი G-30 და G-30-3 გარდაიქმნება წნევიან მილებად. G-30-3 გაუყვება იგივე მარშრუტს უკვე არსებულთან. ასევე მილები იქნებიან G-30-1, G-30-2 და G-30-4. G-30-2- ის ნახევარზე მეტი და მთელი G-30-1 და G-30-4 მიჰყვება ახალ მარშრუტებს. დასაწყისში, G-30-2 გაივლის კერძო ნაკვეთებს. ზოგ ადგილას, G-30-1 ასევე კვეთს კერძო ნაკვეთს. ყველა არხი სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ გადის, რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. არხების მახლობლად არ არის შენობები.

მიწის არხები G-31 და G-31 ' გადაკეთდებიან წნევიან მილებად არსებული მარშრუტების გამოყენებით. G-31' დაგრძელდება. ორი არხი გადის სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ, რომელიც დაფარულია ველური ბალახეულით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. ზოგ ადგილას, G-31 და G-31' კვეთს კერძო ნაკვეთებს. არხების მახლობლად არ არის შენობები.

არხი G-32 და G-32 ' ახალი აშენებული იქნება მილის ფორმით. G-32- ის მარშრუტი იქნება მიწის ნაკვეთებს შორის. G-32' ის ზოგი ნაწილი გადაკვეთს ორი ნაკვეთის საზღვარს. ზოგ ადგილას, G-32 "კვეთს კერძო ნაკვეთს. არხები მიდიან დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ რომელიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით. არხების მახლობლად არ არის შენობები.

ნაწილობრივ პარაბოლური ღარი, მიწის და ნაწილობრივ ბეტონის ფილების არხს G-33 აქვს მესამე რიგის არხი. G-33-0 მოიცავს 1 მეოთხე რიგის არხს და G-33-1 კი 18 მეოთხე რიგის არხებს. მიწის ყველა არხი გარდაიქმნება წნევიან მილებად. მეორე რიგის მილი G-33 და მისი მესამე რიგი კვეთს ზოგიერთ ადგილებში კერძო ნაკვეთებს.

არხები G-33-0 და G-33-0-1 მიჰყვება არსებულ მარშრუტებს. მეოთხე რიგის არხი G-33-0-1 გაივლის დასახლებაში. იგი დაიგეგმება ნაკვეთებს შორის არსებული გზის პარალელურად შენობების ჩათვლით.

G-33-0 ძირითადად მიდის კულტივირებულ / სახნავი / დაუმუშავებელ ნიადაგზე ველური ბალახებით, მცენარეებით. ეს არხები გარდაიქმნება წნევიან მილებად რომლებიც მიწის ქვეშ დაიგება.

პარაბოლური ღარი G-33-1 არის მესამე რიგის არხი და მას აქვს 18 მეოთხე რიგის არხი. იგი გაუყვება იგივე არსებულ გზას, მაგრამ დასახლებული პუნქტის შიგნით (დაახლოებით 1.5 კმ) მარშრუტი შეიცვლება, რათა თავიდან იქნას აცილებული ნაკვეთებზე შეჭრა და არსებული გზების გამოყენება. იგი გადაკეთდება წნევიან მილად, რომელიც მიწისქვეშ დაიგება. მისი უდიდესი ნაწილი გადის სახნავი / დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ, რომელიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით, ბუჩქნარებით, ბუჩქებით.

მეოთხე რიგის არხი G-33-1-1 იქნება ახლად აშენებული, გაივლის დასახლებულ ფართობს და იქნება არსებული გზების პარალელურად. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-2 ნაწილობრივ გაუყვება ძველ მიწის არხს 33-1-1, გაივლის ნაკვეთებს შორის და დაუმუშავებელი მიწის გასწვრივ რომელიც დაფარულია გარეული ბალახებით. მარშრუტის ბოლოსკენ ის გაივლის დასახლებულ ტერიტორიას. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-3 გაუყვება ძველი მიწის არხის G-33-1-3 მარშრუტს მაგრამ შედარებით დამოკლდება. ის, გაივლის ნაკვეთებს შორის და ასევე დაუმუშავებელი მიწის გასწვრივ რომელიც დაფარულია გარეული მცენარეებით. G-33-1-1, G-33-1-2 და G-33-1-3 გადაკეთდება წნევიან მილებად. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-4 აშენდება ახალი მილის სახით. ის გაივლის ნაკვეთებსა და ზოგადად დაუმუშავებელ მიწებს რომლებიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით, მაგრამ მოკლე მონაკვეთში ის გამოვა ტყის ზონიდან. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-5 გაუყვება ძველი მიწის არხის 33-1-3 მარშრუტს. ის გაივლის ნაკვეთებსა და დაუმუშავებელ ნიადაგს ველური ბალახით, მცენარეებითა და ჩვეულებრივი ხეებით. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-6 მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-4 და დაგრძელდება. ის იქნება დაგებული არსებულ გზის პარალელურად და გადაკვეთს დაუმუშავებელ ნიადაგს ველური ბალახებით, მცენარეებითა და ჩვეულებრივი ხეებით. მისი ნახევარი დარჩება დასახლებულ ტერიტორიაზე. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-7 მიჰყვება ძველი მიწის არხის 33-1-6 მარშრუტს. იგი გაივლის კულტივირებული / სახნავი მიწების გასწვრივ, რომლებიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებითა და ჩვეულებრივი ხეებით. მარშრუტის ბოლოს ის გაივლის დასახლებულ ფართობზე. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-8 მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-7. იგი გაივლის დაუმუშავებელ ნიადაგთან, რომელიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებითა და ჩვეულებრივი ხეებით. ხეები საკმაოდ მჭიდროდ არის მოცემული. მარშრუტის ბოლოს ის გაივლის დასახლების ზონაში. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-9 მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-8. იგი გაივლის დაუმუშავებელ ნიადაგთან, რომელიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით. მარშრუტის ბოლოს ის გადის დასახლების ზონაში. G-33-1-5, G-33-1-6, G-33-1-7 და G-33-1-8 გარდაიქმნება წნევიან მილებად. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-9-1 ახლად აშენდება. ის გაივლის ნაკვეთებსა და ნაკვეთების საზღვრებზე. იგი გაივლის დაუმუშავებელ ნიადაგთან, რომელიც დაფარულია ველური ბალახებით, მცენარეებით. მარშრუტის ბოლოს ის გადის დასახლების ზონაში. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-10 მიჰყვება იმავე მარშრუტს არსებული მიწის არხით და გავა ტყიანი ზონიდან.

მეოთხე რიგის არხი G-33-1-11 მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-9, მაგრამ მარშრუტი ნაწილობრივ შეიცვლება. ის ზოგიერთ ადგილას გაივლის ნაკვეთს და ასევე დაუმუშავებელ ნიადაგს ველური ბალახებით, მცენარეებით. G-33-1-10 და G-33-1-11 გარდაიქმნება წნევიან მილებად. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-12 თავიდან აშენდება როგორც მილსადენი. იგი გაივლის ნაკვეთებს შორის და ასევე დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ ველური ბალახებით, მცენარეებით. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-13 მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-10, მაგრამ მარშრუტი ნაწილობრივ შეიცვლება და მისი ნახევარი გაივლის ახალ მარშრუტს. ისიც გაივლის ნაკვეთებს შორის. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-14

მიჰყვება ძველი მიწის არხის მარშრუტს 33-1-11, მაგრამ ის დაგრძელდება. იგი გაივლის ნაკვეთებს შორის და ასევე დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ ველური ბალახეულით, მცენარეებით. G-33-1-13 და G-33-1-14 გარდაიქმნება წნევიან მილებად. მეოთხე რიგის არხი G-33-1-15 აშენდება ახლიდან მილის სახით. ის გაივლის ნაკვეთებს და გაივლის დაუმუშავებელ ნიადაგზე ველური ბალახით, მცენარეებით. მეოთხე რიგის არხები G-33-1-16, G-33-1-17 და G-33-1-18 აშენდება ახლიდან მილსადენების სახით. ისინი გაივლიან 2 ნაკვეთის საზღვრებს და გადადიან დაუმუშავებელ ნიადაგზე ველური ბალახებით, მცენარეებით. ზემოხსენებული არხები აშენდება წნევიან მილებად. შენარჩუნებული იქნება გადასასვლელები აზბესტის მილებით, წყალგამტარებით.

მეოთხე რიგის არხები G-33-2, G-33-3, G-33-4, G-33-5, G-33-7, G-33-8, G-33-10 მიჰყვება იგივე მარშრუტებს მიწის არსებული არხებით მცირე მარშრუტის ცვლილებით მიწის ნაკვეთებზე შეჭრის თავიდან ასაცილებლად. ძველი მიწის არხი G-33-9 მიტოვებული იქნება. განისაზღვრა ახალი მარშრუტი G-33-6 და G-33-9 არხებისთვის. ყველა ეს არხი აშენდება მილის სახით. ეს არხები გაივლიან ნაკვეთებს შორის და დაუმუშავებელი ნიადაგის გასწვრივ რომელიც დაფარულია ველური მცენარეებით, ბალახეულით. მარშრუტების ბოლოს ისინი გადაიან დასახლებულ ადგილს. მეოთხე რიგის არხები G-33-11, G-33-12, G-33-13, G-33-14, G-33-17, G-33-19 აშენდება მილების სახით. ისინი გაჰყვებიან დასახლებული პუნქტების შიდა გზებს. მეოთხე რიგის არხები G-33-15, G-33-16, G-33-18, G-33-20 ახალი აშენებული იქნება მილსადენების სახით. ისინი გაივლიან დაუმუშავებელ ნიადაგს ველური ბალახებით, მცენარეებით. G-33-15 მარშრუტზე რამოდენიმე შენობაა.

10 ადგილმდებარეობა და მანძილები ლიცენზირებული მასალების უახლოესი ობიექტებიდან , განსაკუთრებით აგრეგატები, წყალი, ქვები

უკუყრილის მოწყობისათვის და სხვა სამშენებლო მასალები (ქვიშა, ხრეში, ბეტონის ნარევი, და სხვა) უზრუნველყოფილი იქნება შესაბამისი ქარხნებიდან და კომპანიებიდან.

უახლოესი ლიცენზირებული მასალების კარიერები მდებარეობს მდინარე იორის კალაპოტში და შესაბამისად, გრძელ მანძილზე ტრანსპორტირება არ იქნება საჭირო.

ქვიშა და ხრეში მიეწოდებათ ადგილობრივი ფირმებისგან. ტერიტორიაზე 3 ფირმაა. კონტრაქტორი დაუკავშირდება მათ, რომ გაფორმდეს მასალების მიწოდებაზე კონტრაქტი.

	ლიცენზია	სახელი	მეპატრონე	ვადა	რაოდენობა	ფართობი	მანძილი
1	100401	„იორმულანლო“ ქვიშის მოპოვება (საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი სოფ. იორმულანლო)	ლეილა ოტიაშვილი	30.01.09-დან 30.01.29-მდე	მაქსიმალური რაოდენობა 150000მ ³	5ჰა	პროექტის ტერიტორიაზე G-33 თან ახლოს
2	1003912	მდ. იორი ქვიშა-ხრეშის მოპოვება (საგარეჯოს მუნიციპალიტეტი სოფ.პალდო)	იმან მირზაევი	23.08.16-დან 24.08.19-მდე	მაქსიმალური რაოდენობა 303000მ ³	1,01ჰა	პროექტის ტერიტორიაზე G-21-დან G-33-მდე
3	1003860	მდ. იორი „აზამბური“	შპს „მშენებელი“	17.08.16-დან	მაქსიმალური	2,15ჰა	1კმ საპროექტო

	ქვიშა-ხრემის მოპოვება (საგარეჯო)	80"	18.08.21- მდე	რაოდენობა 64500მ ³	ტერიტორიიდან G1-G20 ახლოს
--	-------------------------------------	-----	------------------	----------------------------------	------------------------------

შესაძლებელია საგარეჯოს ტერიტორიაზე მდებარე ბეტონის ქარხებიდან ბეტონის ნარევის მოტანა. სულ 3 ქარხანაა. ერთ – ერთი მათგანი უახლოესია და მას (შპს „მშენებელი 80“) ძირითადად ადგილობრივი მელიორაცია იყენებს. მას ასევე აქვს ახლომდებარე ხრემის მოპოვების კარიერი. ბეტონის დანარჩენი 2 ქარხანა ერთმანეთის მეზობლად მდებარეობს და სქემიდან ერთნაირი მანძილით არიან დაშორებულები. ასევე, ხრემის მოტანა შესაძლებელია სართიჭალის კარიერიდან. სართიჭალა არის კიდევ ერთი ქვიშა / ხრემის კარიერი და ასევე სამსხვრევი (ფრაქციებად) ქარხანა.

კონტრაქტორს შეუძლია გამოიყენოს ერთი ან მეტი ბეტონის ქარხანა მშენებლობის დროს.

სამშენებლო სამუშაოებში გამოსაყენებელი წყალი მომარაგდება მდინარე იორიდან და / ან ჭაბურღილებიდან. სასმელი / კომუნალური წყლის მიტანა ბანაკებში შეიძლება ავზებით შემდეგი ჭაბურღილებიდან ან წყალმომარაგების მუნიციპალური ქსელიდან:

ლიცენზია	სახელი	მეპატრონე	ვადა	რაოდენობა	ფართობი
1000524	გრუნტის წყლების მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწარმეო მიზნებისთვის)(საგარეჯოს მუნიციპალიტეტში სოფ. პატარძელი)	ინდ. მეწარმე თეიმურაზ უსტიაშვილი	12.04.12-დან 13.04.37-მდე	5მ ³ /დღე	0.07ჰა
1004115	გრუნტის წყლების მტკნარი წყლის მოპოვება(სამეწარმეო მიზნებისთვის)(ლაგოდეხის მუნიციპალიტეტში სოფ. კაბალი)	ინდ. მეწარმე „ნოვრუზ ნოვრუზოვი“	02.12.16-დან- 03.12.41-მდე	365მ ³ /წელი	0.07ჰა

ზოგადად, წყალი მუნიციპალურ ქსელს მიეწოდება მდინარე იორიდან. სოფელ დუზაგრამის მახლობლად არის 200 ტონიანი რეზერვუარი, საიდანაც წყალი მიეწოდება G-33- ის მახლობლად მდებარე დასახლებებს. წყალი მდინარე იორიდან ამ წყალსაცავამდე მიეწოდება. თუ მდინარე იორის წყალი ბანაკებში გამოიყენება სასმელი / კომუნალური მიზნით, მაშინ მას დამუშავება დასჭირდება სამშენებლო ადგილებში მუშების ჯანმრთელობის უზრუნველსაყოფად.

11 კანონმდებლობა

საქართველოს კანონი „ლიცენზიებისა და ნებართვების შესახებ,, (№ 1775-24/06/2005)

კანონი ადგენს ლიცენზიებითა და ნებართვებით რეგულირებულ სფეროებს, აღწერს ლიცენზიებისა და ნებართვების სრულ ჩამონათვალს, ასევე განსაზღვრავს ლიცენზიებისა და ნებართვების გაცემის, ცვლილებების შეტანის და გაუქმების წესებს.

კანონმდებლობის მოთხოვნების საფუძველზე, ახალი მიწების მშენებლობისთვის აუცილებელია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღება, რასაც მოყვება მშენებლობის ნებართვა. არსებული მიწის და

მარშრუტების რეაბილიტაცია, რეკონსტრუქცია, დანგრევა არ საჭიროებს გარემოსდაცვით გადაწყვეტილებას. ვინაიდან ქვემო სამგორის სარწყავ სქემაზე დაგეგმილი სამუშაოები ითვალისწინებს არსებული სქემის რეაბილიტაციას, ნებართვა არ არის საჭირო.

ქვემო სამგორის სქემაზე სამუშაოები ნაკლებად სავარაუდოა საჭიროებდნენ ცემენტის და სამსხვრევი დანადგარის დამონტაჟებას. ბეტონის ნარევი და სამშენებლო მასალების მოწოდება განხორციელდება ადგილობრივი ქარხნიდან / დანადგარებიდან. ამიტომ, არ საჭიროებენ ლიცენზიას. დანადაგრების ოპერატორებს უნდა ჰქონდეთ ასეთი ლიცენზია და კონტრაქტორმა უნდა დაადგინოს ასეთი მასალების შეძენა ლიცენზირებული უფლებამოსილი კომპანიებისგან.

თუ კონტრაქტორს სჭირდება მუნიციპალური წყლის ქსელების გამოყენება, თანხმობა და შეთანხმება უნდა იქნას მიღებული საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის ადგილობრივი განყოფილებიდან ან ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისგან. წყალმომარაგების წყაროს არჩევის შესახებ გადაწყვეტილებას იღებს კონტრაქტორი ბანაკის ადგილმდებარეობის არჩევის წინ. თუ საჭიროა ახალი ჭაბურღილის ბურღვა, კონტრაქტორი მიიღებს ნებართვას / ლიცენზიას საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს/ წიაღის ეროვნული სააგენტოდან.

საპროექტო არეალში სამშენებლო ნარჩენების გატანის მიზნით, სამშენებლო კომპანიამ უნდა დაადგინოს ნარჩენების მოცულობა და შემადგენლობა და მიმართოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს MEPA ან მიიღოს თანხმობა ადგილობრივი მუნიციპალიტეტისგან.

საქართველოს კანონი „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“ № 890-IIIს 21/06/2017

გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი ადგენს იურიდიულ საფუძველს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მისაღებად, მათ შორისაა განხორციელების შემოწმების პროცესი, საზოგადოებრივი კონსულტაციები და საზოგადოების ჩართულობა ამ პროცესებში. კოდექსის მთავარი მიზანი არის გარემოს დაცვა, ადამიანის სიცოცხლე და ჯანმრთელობა, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს გარემოზე, ადამიანის სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე. კოდექსის დანართებში მოცემულია იმ საქმიანობის ჩამონათვალი, რომლებიც ექვემდებარება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების პროცედურას.

ქვემო სამგორის სარწყავი სქემის სარეაბილიტაციო საქმიანობა გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსს არ ექვემდებარება. ამასთან, კონტრაქტორებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ სამშენებლო მასალებს, უნდა შემოწმდნენ, შეესაბამებოდნენ თუ არა ისინი კოდექსის მოთხოვნებს. ასევე შესაძლებელია, რომ ნებისმიერი სხვა საქმიანობა, როგორცაა საბანაკე ადგილის დაყენება, შეიძლება მოხვდეს კოდექსის მე-II დანართში. ამ შემთხვევაში, საჭიროა სკრინინგის პროცედურა და შეთანხმება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან.

საქართველოს კანონი „ნარჩენების მართვის კოდექსი“ № 2994-რს 26/12/2014

კანონის მიზანია ნარჩენების მართვისთვის ჩარჩო პრინციპებისა და ზომების დაწესება, რაც ხელს შეუწყობს ნარჩენების პრევენციისა და მის გაზრდილ ხელახალ გამოყენებას, ისევე როგორც ნარჩენების ეკოლოგიურად უსაფრთხო დამუშავებას. კანონის მიზანია გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობის დაცვა.

ქალაქი, პლასტმასი ბანაკებში შეგროვდება ცალკე და გატანილ იქნება სამშენებლო კონტრაქტორის მიერ შერჩეული ქვეკონტრაქტორის მიერ. აღნიშნული ქვეკონტრაქტორი დამტკიცებული იქნება ზედამხედველის მიერ. ბანაკის ადგილებიდან წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო ნარჩენები შეგროვდება მუნიციპალიტეტის მიერ მოწოდებულ სპეციალურ კონტეინერებში და მუნიციპალიტეტის მომსახურებით გატანილ იქნება ლილოს უახლოეს ნაგავსაყრელზე. ამოღებული ნიადაგის უმეტესი ნაწილი გამოყენებული იქნება უკუყრილისთვის. ჭარბი მასალის გატანა მოხდება ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის მიერ განსაზღვრულ ადგილებში და საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება „სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ (№145 29/03/2016)

ეს რეგულაცია შემუშავებულია საქართველოს ნარჩენების მართვის კოდექსის მოთხოვნების შესაბამისად. დოკუმენტი განსაზღვრავს სპეციფიკურ მოქმედებებს, რომლებიც უნდა იქნას გამოყენებული საშიში ნარჩენების შეგროვების და გატანის დროს. რეგულაცია განსაზღვრავს წესებს, თუ როგორ უნდა მოხდეს საშიში ნარჩენების დამუშავება და შემდეგ გატანა. ქვემო სამგორის სქემაზე დაგეგმილი სამუშაოების გათვალისწინებით, შეიძლება არსებობდეს აზბესტის ნარჩენები, როგორცაა აზბესტის მილები და ფილები. ასეთი ნარჩენების არსებობის შემთხვევაში, კონტრაქტორმა უნდა აარიდოს თავი აზბესტის შემცველი ნარჩენების ფრაგმენტაციას, დანამოს ნარჩენები მუდმივად და გაიტანოს იგი შემდეგი გზით: (1) პერსონალის აღჭურვა სპეციალური დამცავი აღჭურვილობით (PPE); (2) უზრუნველყოს ნარჩენების ორმაგი შეფუთვა პლასტიკური ფენებით; (3) მოახდინოს აზბესტის ნარჩენების მარკირება; (3) აზბესტის ნარჩენების განთავსება ადგილზე სპეციალურად განსაზღვრულ და დაცულ ადგილას; და (4) ნარჩენების საბოლოო განკარგვისთვის მიიტანოს იმ ლიცენზირებულ ნაგავსაყრელზე, რომელსაც მართავს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანია, რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროში.

საქართველოს კანონი „წყლის შესახებ“ (№ 936 25/11/1997)

კანონი მოიცავს წყლის დაცვასა და გამოყენებასთან დაკავშირებულ საკითხებს. კანონის ძირითადი მიზნებია: უზრუნველყოს ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება წყლის დაცვისა და გამოყენების სფეროში; დაიცვას წყლის ობიექტები და გამოიყენოს რაციონალურად წყლის რესურსი, არსებული და მომავალი თაობების ინტერესების გათვალისწინებით და მდგრადი განვითარების პრინციპების გათვალისწინებით; დააკმაყოფილოს მოსახლეობის მოთხოვნები სასმელი წყლის შესახებ, როგორც პრიორიტეტული ამოცანა; წყლის ფაუნის მდგრადობა და მდგრადი გამოყენება; წყალზე უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად და ასეთი ზემოქმედების ეფექტურად შემცირება; უზრუნველყოს საქართველოს სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვა წყლის დაცვის სფეროში, არეგულირებს წყლის გამოყენებას და საერთაშორისო ვაჭრობას; უზრუნველყოს წყლის კომერციული წარმოების შესაბამისობა საერთაშორისო პრინციპებთან და სტანდარტებთან; დაიცვას ფიზიკური და იურიდიული პირების კანონიერი უფლებები და ინტერესები წყლის დაცვისა და გამოყენების სფეროში.

ქვემო სამგორის სარწყავ სქემაზე სამუშაოები გამოიწვევს საბოლოო მომხმარებლებზე მისი ტრანსპორტირების დროს წყლის დაკარგვის შემცირებას, რაც შესაბამისობაშია წყლის რაციონალური გამოყენების კანონიერ მოთხოვნასთან. ასევე, ახალი ბეტონით მოპირკეთებული არხები და მილები გამოიწვევს წყლის დაბინძურების შემცირებას, რაც აკმაყოფილებს იურიდიულ მოთხოვნას. მეორეს მხრივ, სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია სტიმულირებას გაუწევს სოფლის მეურნეობას და ამით შეიძლება გაზარდოს აგრო ქიმიკატების გამოყენება, მათ შორის პესტიციდების გამოყენებაც. პესტიციდების გადაჭარბებულმა გამოყენებამ შეიძლება გამოიწვიოს ზედაპირული წყლების და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება. პროექტი მხარს უჭერს ბენეფიციარი ფერმერების ცნობიერების ამაღლებას პესტიციდების უსაფრთხო და ჯანსაღი გამოყენების შესახებ და პესტიციდების ინტეგრირებული მართვის მეთოდებზე.

საქართველოს კანონი „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ №490 12/05/1994

ამ კანონის მიზნებია: ჰუმუსოვანი ნიადაგის მთლიანობის უზრუნველყოფა, ნიადაგის ნაყოფიერების გაზრდა და შენარჩუნება; მიწის მომხმარებლების, მიწის მესაკუთრეთა და მთავრობის მოვალეობების და პასუხისმგებლობების მითითება, რათა შეიქმნას ნიადაგის დაცვისა და ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტების წარმოებისთვის საჭირო პირობები; ნიადაგის ნაყოფიერების ასამაღლებლად გამოყენებული გამამდიერებლების გამოყენების შედეგად მიღებული უარყოფითი შედეგების თავიდან აცილება, რომლებიც საფრთხეს უქმნის ნიადაგს, ადამიანის ჯანმრთელობას, ფლორასა და ფაუნას; უზრუნველყოს მაღალმთიანეთში ენდემური მცენარეულობისა და ჰუმუსოვანი ნიადაგის შენარჩუნებას ალპური და სუბალპური მდელოების დაცვის გზით; ხელი შეუწყოს სამელიორაციო ღონისძიებების

კოორდინაციას, სამელიორაციო მიწებიდან მაღალი და სტაბილური მოსავლის უზრუნველსაყოფად.

ეს კანონი ადგენს ნორმებსა და სტანდარტებს, რომლებიც განსაზღვრავენ ნიადაგში ქიმიკატების მაქსიმალურ დასაშვებ კონცენტრაციას, ადამიანის ჯანმრთელობის, მცენარეული საფარის, ველური ბუნებისა და მთლიანად გარემოს დაცვის მიზნით.

ღია არხების ნაწილის დახურული მიწების სისტემით შეცვლა შეამცირებს ნიადაგის ეროზიის და დაჭობების რისკებს. ამავე დროს, სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციამ შეიძლება გამოიწვიოს ნაყოფიერი ნიადაგის ფენების დაზიანება და ნიადაგის ხარისხის გაუარესება. ეს რისკები უნდა გამორიცხონ და თავიდან იქნას აცილებული მშენებლობის ეტაპზე, შემარბილებელი ზომების გამოყენებით, როგორცაა ნიადაგის გატანა და შენახვა საუკეთესო გარემოსდაცვითი პრაქტიკის შესაბამისად.

საქართველოს მთავრობის დადგენილება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე“ (№424 31/12/2013)

რეგულაციის მიზანია სხვადასხვა მიწის სამუშაოების დროს ნაყოფიერი ფენების (ჰუმუსოვანი ფენა) და ქვების მოცილებისა და გატანის წესების დადგენა, მათი მიზნობრივი დანიშნულებისამებრ სპეციალურად განსაზღვრულ ადგილებში გამოყენებისთვის. რეგლამენტის მოთხოვნების შესაბამისად, ნებისმიერი საქმიანობა, რომელიც იწვევს ნიადაგის დარღვევას ან დეგრადაციას, ვალდებულია კომპენსირება გაუწიოს და უზრუნველყოს ნიადაგის საფარის მთლიანობა და მისი პროდუქტიულობა უახლოეს მდგომარეობამდე.

საკანონმდებლო მოთხოვნებთან შესაბამისობა შესრულდება კონტრაქტორის მიერ მიწის სამუშაოების მიმდინარეობის დროს.

საქართველოს კანონი „ატმოსფერული ჰაერის დაცვის შესახებ“ (№2116 22/06/1999)

კანონის მიზანია ატმოსფერული ჰაერის დაცვა მავნე ანთროპოგენული ზემოქმედებისაგან და ატმოსფერული ჰაერის დაცვასთან დაკავშირებული სამართლებრივი საკითხების მოწესრიგება. მავნე ანთროპოგენული ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ნიშნავს ადამიანის საქმიანობის შედეგად ნებისმიერ გარემოზე ზემოქმედებას, რაც გავლენას ახდენს ან შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს ადამიანის ჯანმრთელობაზე და ბუნებრივ გარემოზე.

სამშენებლო სამუშაოები გამოიწვევს ხმაურს და ემისიას. მიუხედავად იმისა, რომ ეს ზემოქმედება დროითა და მასშტაბით შემოიფარგლება, ხმაურისა და გამონახოლქვის დონე მინიმუმამდე უნდა იყოს შენარჩუნებული, შემარბილებელი ზომების გამოყენებით.

საქართველოს კანონი „საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი“ (№786 26/06/1997)

კანონი არეგულირებს კერძო სამოქალაქო ურთიერთობებს, განსაზღვრავს ქონებრივ საოჯახო, სამეზობლო უფლებებს და სამემკვიდრეო წესებს.

სარწყავი სისტემის ზოგიერთ მონაკვეთი (ძირითადად მონაკვეთებზე რომლებიც გადიან დასახლებებს), გადის კერძო საკუთრებაში არსებულ სხვადასხვა ობიექტზე, მათ შორის მიწაზე რომელიც გამოიყენება სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობისათვის. საირიგაციო მილსადენის გასხვისების ზოლი არ არის დაცული შესაბამისად, აღნიშნული საკითხი უნდა დარეგულირდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის და მსოფლიო ბანკის OP / BP 4.12 განსახლებისა სამოქმედო პოლიტიკის პრინციპების შესაბამისად.

საქართველოს კანონი "საჯარო რეესტრის შესახებ" N 820 19/12/2008

კანონი განსაზღვრავს ორგანიზაციულ და საკანონმდებლო საფუძვლებს უძრავი ქონების უფლებების რეგისტრაციის, დაყადაღების და გირაოს / იპოთეკის უფლების რეგისტრაციის, აგრეთვე რეესტრის მატარებელი ორგანოს უფლებებისა და მოვალეობებისთვის.

ეს კანონი მოქმედებს კერძო მიწის ნაკვეთების ან სხვა სახის უძრავი ქონების დაზიანების ან დანაკარგის შემთხვევაში.

საქართველოს კანონი „აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის საკუთრების ჩამორთმევის წესის შესახებ“ (№2349 23/07/1999)

კანონი განსაზღვრავს ექსპროპრიაციის პირობებსა და წესებს საზოგადოებრივი საჭიროების აქტუალურობის სახელით. სოციალური საჭიროებისთვის საჭირო ექსპროპრიაცია ხორციელდება საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის ბრძანებით (შემდგომში - მინისტრი) და სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე, საჯარო ხელისუფლების, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს ან საჯარო ან კერძო პირის სასარგებლოდ, რომელიც უფლებამოსილია ექსპროპრიაციასთან დაკავშირებით ამ კანონის შესაბამისად.

ამ კანონის აღსრულება მოსოფლიო ბანკის OP / BP 4.12- ნებაყოფლობით განსახლებასთან ერთად, შეიძლება გახდეს აუცილებელი, თუ პროექტის განხორციელება მოითხოვს განსახლებას. პროექტის თანახმად, მიწების განთავსება მოხდება არსებული მიწების ადგილას და შესაბამისად, არ განხორციელდება განსახლება და საცხოვრებელი ფართების სხვა რეგიონებში გადატანა.

საქართველოს კანონი „სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის არასასოფლო-სამეურნეო მიზნით გამოყოფისას სანაცვლო მიწის ათვისების ღირებულებისა და მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ“ (№900 02/10/1997)

კანონი არეგულირებს სახელმწიფოსთვის ან კერძო მესაკუთრისთვის კომპენსაციის ანაზღაურებას (მიწის ჩანაცვლების საფასურს) ნიადაგის ხარისხის გაუარესების გამო. კანონის თანახმად, არსებობს ფიქსირებული ტარიფები, რომლებიც დამოკიდებულია მიწის ნაკვეთის ხარისხზე და ადგილმდებარეობაზე. მიწის კომპენსაციის საფასური მოცემულია კანონის 1 დანართში. კანონი არ ითვალისწინებს ობიექტების, წლიური ან მრავალწლიანი კულტურების კომპენსაციას.

სარწყავი სისტემის ზოგიერთ მონაკვეთზე, კერძო მიწის ნაკვეთების გადაკვეთა ხდება და შეიძლება ეს ნაკვეთები დაზიანდეს. დაზიანების ანაზღაურება უნდა განხორციელდეს კანონის მოთხოვნების შესაბამისად. გარდა ამისა, მოთხოვნები, რომლებიც ანაზღაურდება კომპენსაციის ან მიყენებული ზიანის სრულ აღდგენაზე, უნდა შეესაბამებოდეს განსახლების სამოქმედო ჩარჩო დოკუმენტს RPF- ს და განსახლების სამოქმედო გეგმას (RAP), რომელიც მომზადდება ქვემო სამგორის სარწყავი სექციის სამუშაოებისთვის.

ახალი კანონის ძირითადი მიზანია სასოფლო-სამეურნეო მიწების კომპენსაციის ზომების განსაზღვრა, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნას არა სასოფლო-სამეურნეო მიზნებისათვის. კომპენსაციის ზომები განისაზღვრება საქართველოს რეგიონების საფუძველზე. ახალი კანონი განსაზღვრავს კომპენსაციის ფარგლებს, თუ როგორ გამოიყოფა ანაზღაურება. ასევე, კანონი განსაზღვრავს მიწის მომხმარებლებისა და მესაკუთრეების ანაზღაურებას იმ შემთხვევაში, თუ მიწის გამოყენება დროებით შეჩერებულია და / ან მიწის ხარისხის გაუარესება ან არსებობს შეზღუდვები მიწის გამოყენებაზე.

საქართველოს შრომის კოდექსი

შრომის კოდექსი ადგენს დამსაქმებლის ზოგად ვალდებულებას, უზრუნველყოს თავის თანამშრომლების სამუშაო გარემოს, რომელიც უსაფრთხო იქნება მათი სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის. ეს მოიცავს დამსაქმებლის ვალდებულებას, მიაწოდოს თანამშრომლებს სრული, ობიექტური და სრულყოფილი ინფორმაცია ყველა იმ ფაქტორთან დაკავშირებით, რომელიც გავლენას ახდენს თანამშრომლების სიცოცხლესა და ჯანმრთელობაზე ან ბუნებრივ გარემოში უსაფრთხოებაზე.

შრომის კოდექსი არეგულირებს სამუშაო საათებს, აძლევს თანამშრომლების წლიური შვებულების უფლებამოსილებას, აძლევს მუშაკებს ორგანიზების უფლებას, კრძალავს იძულებითი და ბავშვთა შრომას. ეს მოთხოვნები ვრცელდება აგრეთვე მიგრანტ მუშაკებზე.

საქართველოს ორგანული კანონი „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ (№ 4283-II 19/02/2019)

„შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ კანონი დამატებით ასახელებს დამსაქმებელთა პასუხისმგებლობას სამუშაო ადგილზე საკუთარი თანამშრომლების უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად, რადგან ამ

თანამშრომლების მიერ შესრულებული სამუშაოები საშიში, მძიმე, მავნე და საშიშად მიიჩნევა. ამ შემთხვევაში დამსაქმებელთა მთავარი ვალდებულებაა უზრუნველყონ, რომ მათ მიიღეს ყველა ზომა, რათა თავიდან იქნას აცილებული თანამშრომლებისა და მესამე პირების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაზიანება. 2019 წლის სექტემბრიდან კანონი ავალდებულებს თანამშრომლებს ჰყავდეთ მუდმივი თანამშრომელი ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების ოფიცერი, იმ შემთხვევაში თუ კომპანიას ჰყავს 10 -ზე მეტი თანამშრომელი.

სამშენებლო სამუშაოები ჩატარდება ამ კანონის შესაბამისად, ყველა დაკავშირებული პროცედურისა და პრინციპის შესაბამისად. ამ კანონის გათვალისწინებით სამშენებლო ადგილებში ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების მინიმალური პირობები უზრუნველყოფილი იქნება. პროექტის საქმიანობის შემთხვევაში, აშკარაა, რომ 10-ზე მეტი თანამშრომელი იქნება დასაქმებული. ამიტომ სამშენებლო კომპანიამ უნდა გაითვალისწინოს კანონმდებლობის მოთხოვნები.

საქართველოს კანონი „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ (№2260 08/05/2003)

კანონი ემყარება საქართველოს კონსტიტუციას, კანონებს წყლის, პესტიციდების და აგროქიმიკატების, ნიადაგის დაცვის, დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ და სხვა. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებებს და შეთანხმებებს და სხვა ნორმატიულ აქტებს. კანონი არეგულირებს ნიადაგში მავნე ნივთიერებების, პესტიციდების და აგროქიმიკატების მაქსიმალურ დასაშვებ დონეებს და შესაბამისობას. კანონი ითვალისწინებს ზომებს და საშუალებებს ნიადაგის შენარჩუნებისა და ნაყოფიერების აღდგენისა და გაუმჯობესების მიზნით.

ამ კანონის მოთხოვნები გამოყენებული იქნება როგორც სამშენებლო, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე.

საქართველოს კანონი "საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ" N5069 27/06/2007

ამ კანონის მიზანია ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უსაფრთხო გარემოს უზრუნველყოფა. კანონი ითვალისწინებს მოსახლეობის და იურიდიული პირების უფლებებსა და მოვალეობებს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის დაცვისთვის. „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, დამტკიცებულია გარემოსდაცვითი თვისობრივი ნორმები, რომელიც უნდა განხორციელდეს პროექტის განხორციელების პროცესში.

კანონის მოთხოვნები გამოყენებული იქნება როგორც სამშენებლო, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე. კონტრაქტორ კომპანიებს უფლება ექნებათ ადგილზე ჰქონდეთ უსაფრთხოების ნაკრები და მომზადებული პერსონალი საგანგებო სიტუაციის შემთხვევაში. თუ რაიმე გადაუდებელი შემთხვევა მოხდა, კონტრაქტორი უნდა დაუკავშირდეს გადაუდებელი დახმარების სამსახურს 112, რომელიც მიმართავს კახეთის რეგიონალური მომსახურების მიმწოდებელს.

საქართველოს კანონი „საშიში ნივთიერებებით გამოწვეული ზიანის კომპენსაციის შესახებ“ (№2350 23/07/1999)

ამ კანონის მიზანია უზრუნველყოს კომპენსაცია ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის, გარემოს, ისტორიული და კულტურული მნიშვნელობის ობიექტებისთვის, ქონებრივი და ეკონომიკური ინტერესებისთვის საშიში ნივთიერებების ზემოქმედების შედეგად. კანონი განსაზღვრავს, თუ როგორ უნდა გარემოს ეროვნულმა სააგენტომ გამოიანგარიშოს და გადასახადები დააკისროს გამოყენებისთვის ან / და გარემოზე მავნე ზემოქმედების შემთხვევაში.

შესაძლებელია სამშენებლო ბანაკში საშიში ნივთიერებების (ნავთობპროდუქტები, დიზელის და ა.შ.) მარაგი იყოს. გაუთვალისწინებელ სიტუაციებში შეიძლება საჭირო გახდეს კანონის მოთხოვნების დაცვა.

	<p>საქართველოს კანონი „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ (№4708 08/05/2007)</p> <p>ამ კანონის მიზანია საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და შესაბამისი სამართლებრივი ურთიერთობების მოწესრიგება. კანონი განსაზღვრავს კერძო და იურიდიული პირების უფლებებსა და მოვალეობებს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის თვალსაზრისით. კანონი ავალდებულებს მათ დაუყოვნებლივ აცნობონ სახელმწიფო ხელისუფლებას საფრთხის ქვეშ მყოფი კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის, გამოვლენის ან არსებობის შესახებ.</p> <p>ქვემო სამგორის სარწყავი სქემის ზონაში არ ჩანს ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის თვალსაჩინო ადგილები. ამასთან, არქეოლოგიური ადგილების გვიან აღმოჩენა სამუშაოების დროს არ არის გამორიცხული. კანონის თანახმად, აუცილებელი იქნება მუშაობის დაუყოვნებლად შეჩერება და შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების ინფორმირება.</p>
12	<p>საჯარო კონსულტაცია</p> <p>გარემოს დაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის გეგმა– წარმოდგენილი იქნება ქართულ და ინგლისურ ენებზე, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს (MEPA) ან / და შპს. საქართველოს მელიორაციის ვებგვერდის (ვებგვერდების) საშუალებით, აგრეთვე საკონსულტაციო (საჯარო) შეხვედრების დაგეგმვის წინ ინფორმაცია წარმოგენილი იქნება სხვა მედია საშუალებებით, რომელიც მარტივი ხელმისაწვდომი და მოსახერხებელი იქნება ადგილობრივი თემებისთვის, დაინტერესებული მხარეებისთვის. საკონსულტაციო შეხვედრების შესახებ ინფორმაცია განთავსდება სამინისტროს ან / და კომპანიის ვებგვერდზე (ვებგვერდებზე), გამოქვეყნდება ადგილობრივ პრესაში და განთავსდება ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის გასწვრივ დასახლებებში არსებულ საზოგადოებრივ ადგილებში, მათ შორის, შესაბამისი მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციებისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის მმართველი ორგანოებში. საკონსულტაციო შეხვედრები ჩატარდება ზემოქმედების ქვეშ არსებული დასახლებების მოსახლეობისათვის მოსახერხებელ ადგილებში. შეხვედრებს უმასპინძლებენ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და შპს. საქართველოს მელიორაციის კომპანიის წარმომადგენლები, შეხვედრას გაუძღვებიან პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის წარმომადგენლები. შეხვედრებზე ადგილობრივ თემებს აცნობენ მოსალოდნელი სამუშაოების მასშტაბის შესახებ. აგრეთვე აცნობენ მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზებზე გარემოზე და სოციალურ საკითხებზე არსებულ დადებით და უარყოფით ზემოქმედების შესახებ. გააცნობენ საჩივრების განხილვის მექანიზმს, რომელიც ხელმისაწვდომი იქნება სამშენებლო სამუშაოების დროს. შეხვედრის მონაწილეებს ექნებათ კითხვებისა და კომენტარების გაკეთების შესაძლებლობა.</p> <p>პრეზენტაციის, კომენტარების, კითხვებისა და პასუხების ჩანაწერების გათვალისწინებით შემუშავდება საკონსულტაციო შეხვედრების ოქმი. შეგროვდება ფოტო დოკუმენტაცია დასკანერდება მონაწილეთა დასწრების სიები. გარემოს დაცვითი და სოციალური მენეჯმენტის გეგმა დასრულდება მოსახლეობის შენიშვნების გათვალისწინებით და საბოლოო ვერსიას თანდართული იქნება შეხვედრის ოქმი.</p>
13	<p>საჩივრების განხილვის მექანიზმი: პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაცია:</p> <p>პროექტის ფარგლებში არსებული საჩივრების მართვასთან და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარეების ჩართულობის საქმიანობასთან დაკავშირებული საკონტაქტო პირი არის პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების უფროსის მოადგილე:</p>

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გიორგი კალანდაძე
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	giorgi.kalandadze@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995591518888

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი / კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი - კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	Sophiko1@hotmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	dkarkarashvili@gmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

საჩივრების განხილვის მექანიზმის ფარგლებში საჩივრები წყდება ეფექტურად, დროულად და პრაქტიკულად. ისეთ საჩივრებს, რომლებიც შეიძლება წარმოიშვას ქვემო სამგორის სარწყავ სქემაზე სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების დროს, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის განყოფილების ან მის მიერ დასაქმებული კონტრაქტორების მიერ განხორციელებულ ქმედებებთან დაკავშირებით. საჩივრების განხილვის მექანიზმი განკუთვნილია დაზარალებული თემებისა და გარე დაინტერესებული მხარეების გამოსაყენებლად. ეს მექანიზმი დეტალურად არის განხილული

წინამდებარე დოკუმენტის C დანართში.

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გიორგი კალანდაძე
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	giorgi.kalandadze@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995591518888

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი / კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი - კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	Sophiko1@hotmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	dkarkarashvili@gmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+995599270049

14 დანართები

დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც ასახულია მარშრუტები და საიტების ამჟამინდელი მდგომარეობა
 დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა
 დანართი C: საჩივრების გამნხილვის მექანიზმი
 დანართი D: საჯარო განხილვის პროცესის ჩანაწერები (წარმოსადგენია)

დანართი A: ფოტოები არსებული არხებიდან, რომლებშიც
ასახულია მარშრუტები და ობიექტების ამჟამინდელი
მდგომარეობა

არხი G1

არხი G2

არხი G3

სრბო G4

სრბო G5

სრბო G5'

სრბო G6

სრბო G7

სრბო G7'

სრბო 8

სრბო 9

სრბო 9'

სრბო 10

სრბო 11

სრბო 11

სრბო 12

სრბო 13

სრბო 14

სრბო 15

სრბო 16

სრბო 17

სრბო 18

სრბო 18'

სრბო 19

სრბო 19'

სრბო 20

სრბო 20'

სრბო 21

სრბო 21'

სრბო 22

სრბო 22'

სრბო 23

სრბო 24

სრბო 25

სრბო 26

სრბო 27

სრბო 28

სრბო 29

სრბო 30

სრბო 31

სრბო 31'

სახე 32

სახე 32'

სახე 33

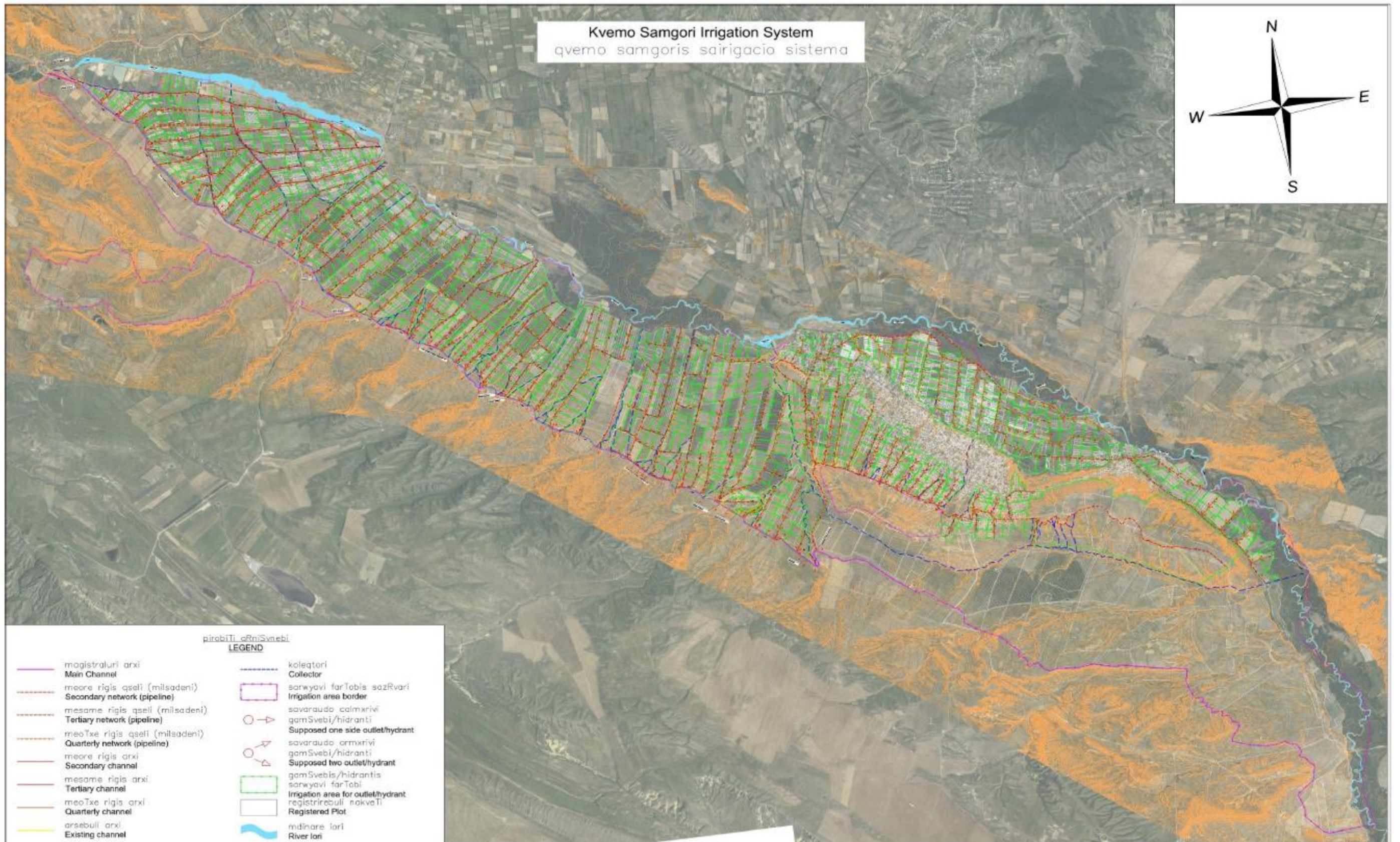
ձրնո 33-1

ձրնո 33-1

დანართი B: დაგეგმილი სარწყავი სისტემის რუკა

დანართი C: საჩივრების განხილვის მექანიზმი

შესავალი

საჩივრების განხილვის მექანიზმი საჩივრების განხილვას ხდის ეფექტურ, დროულ და იაფ საშუალებას, რომელიც წარმოიქმნება ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტის შედეგად, როგორც პროექტის დაგეგმვისა და მონიტორინგის განყოფილების მიერ მიღებული ქმედებების შედეგი ან პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ დასაქმებული კონტრაქტორის მიერ განხორციელებული ქმედების შედეგი, დაზარალებული ადგილობრივი მოსახლეობისგან და გარეშე დაინტერესებული მხარეებიდან. დასაქმებულთა საჩივრის განხილვისთვის შემუშავდება განსხვავებული მექანიზმი. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პასუხისმგებელია საჩივრების განხილვაზე, თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რომ საჩივრების ნაწილი დაკავშირებული იქნება კონტრაქტორის მიერ განხორციელებულ ქმედებებთან, კონტრაქტორს მოუწევს საჩივრების განხილვაში და გადაწყვეტილების მიღებაში მონაწილეობა. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის კონსულტანტის მხარდაჭერით ადმინისტრირებას უწევს საჩივრების განხილვის მექანიზმს. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი და კონსულტანტი განსაზღვრავენ კონკრეტული საჩივარი ვის პასუხისმგებლობაში ხვდება და განსაზღვრავენ საჩივრის განხილვისთვის ოპტიმალურ ქმედებებს. განმახორციელებელი კონსულტანტი მხარს დაუჭერს პროექტის განმახორციელებელ ჯგუფს, შეამოწმოს კონტრაქტორის მიერ საჩივრების გადაწყვეტა.

ტიპური საჩივრები, რომლებიც ახასიათებს ხაზობრივი ნაგებობის პროექტებს:

- მიწის შექმნა და ფლობა;
- მშენებლობით გამოწვეული ზიანი;
- გარემოზე ზეგავლენა და
- არაპირდაპირი სოციალური გავლენა.

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი განახორციელებს საჩივრების განხილვის მექანიზმის ადმინისტრირებას, რადგან ის არის მესამე პირების (დაინტერესებული მოსახლეობის) დახმარებაზე ორიენტირებული მექანიზმი, რაც მაქსიმალურად შეამცირებს სასამართლო სამართალწარმოებას მშენებლობის განმახორციელებელსა და მესამე პირებს (დაინტერესებული მოსახლეობას შორის).

ეს მექანიზმი შედგება სამი სხვადასხვა რგოლისგან, რომელთა პოლიტიკა არის ის რომ სადავო საკითხი მოგვარდეს, სამართლიანი და კანონიერი მოლაპარაკებითა და მხარეთა შეთანხმებით. ეს რგოლებია:

- (i) პირველი რგოლი არის საჩივრების განხილვის კომიტეტი მუნიციპალურ დონეზე;
- (ii) მეორე არის საჩივრების განხილვის ოფიციალური პროცესი ეროვნულ დონეზე, რომელსაც განიხილავს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;
- (iii) მესამე არის საჩივრის გადასინჯვის კომისია. მომჩივნებს შეუძლიათ საჩივრების განხილვის ნებისმიერ ეტაპზე მიმართონ სასამართლოს.

მოხდება ყველა საჩივრის დოკუმენტირება, საჩივარზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესისა და კომუნიკაციის სისწორე გაკონტროლდება.

საჩივრების განხილვის პროცედურა

საჩივრების განხილვის ფორმალური და შინაარსობრივი პროცესი შედგება შემდეგი ეტაპებისგან:

- (i) საჩივრების მიღება;
- (ii) მოთხოვნის საფუძვლის სკრინინგი;
- (iii) საჩივრების განხილვის კომიტეტი (პირველი რგოლი);
- (iv) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ საჩივრების განხილვა ცენტრალურ დონეზე (მეორე რგოლი);
- (v) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი საჩივრის გადასინჯვის კომისია (მესამე რგოლი).

ეს ეტაპები აღწერილია შემდგომში და ნაჩვენებია სურათი N3-ში.

საჩივრის მიღება

ნებისმიერ პირს, რომელიც თვლის რომ პროექტის განხორციელებამ მას მიაყენა ზიანი, შეუძლია გაასაჩივროს:

წერილობითი საჩივრით, სპეციალური სარეგისტრაციო ფორმა ხელმისაწვდომი იქნება (i) ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის მერიაში და დაზარალებულ სოფლებში და საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცრებთან

(CLO)სთან, რომელიც მდებარეობს უახლოეს სამშენებლო ობიექტთან; (ii) თითოეული სამშენებლო ობიექტის შესასვლელში, (iii) პროექტის ვებსაიტზე და (iv) თბილისში, პროექტის სათაო ოფისში. საჩივრების რეგისტრაციის ფორმის ნიმუში მოცემულია დანართში N01-ში. თითოეული მუნიციპალიტეტის პროექტის საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი განიხილავს სარეგისტრაციო ფორმებს კვირაში მინიმუმ ორჯერ.

ზეპირი საჩივრით, ტელეფონით ან პირადად დაკავშირება შესაძლებელი იქნება: პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერთან/ სოციალურ კონსულტანტთან, ან კონტრაქტორის გარემოსდაცვით კოორდინატორთან და საზოგადოებასთან ურთიერთობის მენეჯერებთან. ზეპირად მიღებული საჩივრების საფუძველზე კონსულტანტი შეავსებს სარეგისტრაციო ფორმას წერილობით, და აღიცხავს საჩივრების რეესტრში. აღრიცხული საჩივრის ასლი გადაეცემა განმცხადებელს, რათა გაეცნოს დოკუმენტს, და მოითხოვოს საჩივრის შეცვლა, თუ საჩივარი სწორად არ დაფიქსირდა.

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის ოფისში შეხვედრისას ან ადგილობრივად, მოსახლეობასთან კომუნიკაციის დროს საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი ახსნის თუ როგორ უნდა მოხდეს საჩივრის შეტანა. საჩივრების განხილვისმქეპანიზმი განთავსდება პროექტის ვებსაიტზე და სარეკლამო ბილბორდები გამოიკვრება თითოეულ დასახლებაში და ადგილობრივი მერიის შესასვლელებში. ინფორმაცია ასევე ხელმისაწვდომი იქნება მუნიციპალიტეტებში.

იმისთვის რომ მოხდეს ყველა საჩივრის თავმოყრა სათანადო პირთან და პროცედურული ხარვეზების გამო არ მოხდეს საჩივრის გაბნევა, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის კონსულტანტი დაუკავშირდება მუნიციპალიტეტის ხელისუფლებას, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საჯარო რეესტრის ეროვნულ სააგენტოს, და აუხსნის მათ, თუ როგორ უნდა წარმართონ საჩივარი საჩივრების განხილვისმქეპანიზმის მიხედვით. აღნიშნული დაწესებულებები ინფორმაციას, თუ როგორ უნდა მიიღონ ეს საჩივრები, გაეცნობიან პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის თბილისის ოფისში, ან პროექტის ვებსაიტზე. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის კონსულტანტი სისტემატიურად განახორციელებს სატელეფონო კონტროლს, რათა არ შეფერხდეს რომელიმე საჩივრის მიღება, პროცედურული დარღვევების შედეგად.

ყველა საჩივარი განიხილება და დარეგისტრირდება საჩივრების რეესტრში პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ საამისოდ განსაზღვრული კომპეტენტური კონსულტანტის მიერ. საჩივარი მიღებისთანავე დახარისხდება თემატურად, და მოხდება პრობლემის კომპლექსური განხილვა, რათა მოხდეს იდენტური საჩივრების პრევენცია. საჩივრის კატეგორია და სტატუსი განიხილება პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის კონტრაქტორსა და კონსულტანტს შორის მშენებლობის ფაზის ყოველკვირეულ შეხვედრაზე.

„მოთხოვნის საფუძველის“ სკრინინგი

საჩივრის აღძვრისთანავე, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის პროექტის მენეჯერი განსაზღვრავს რამდენად გააჩნია საჩივარს “მოთხოვნის საფუძველი” ; მაგ., საჭიროებს შემდგომ განხილვას, როგორც დასაშვები საჩივარი.

ნებისმიერი ტიპის საჩივარი გადაწყდება ერთი და იმავე ეტაპების გავლით, თუმცა ჩართული პირების წრე დამოკიდებული იქნება საჩივრის ბუნებაზე. ყველა სახის საჩივარი განიხილება ქვემოთ დახასიათებული სიტემის მეშვეობით, რომელშიც მონაწილეობას მიიღებენ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი, კონტრაქტორის საჩივრების გადაწყვეტის წარმომადგენელი და განხორციელების კონსულტანტი, როგორც პროექტის წარმომადგენელი. განსახლებასთან (მიწის შესყიდვასთან და თანმხლებ შედეგებთან) დაკავშირებული საჩივრების შემთხვევაში, ჩართული იქნება, ასევე განსახლების სამოქმედო გეგმის კონსულტანტი იმ საჩივრების გადაწყვეტაში, რომელიც დაკავშირებულია მიწის შეძენასა და განსახლებასთან.

იმ შემთხვევაში თუ საჩივარს გააჩნია მოთხოვნის საფუძველი, ინფორმაცია საჩივრის შესახებ ჩაიწერება საჩივრების რეესტრში, კომპანიის მხრიდან საამისოდ სპეციალურად განსაზღვრული პირის მიერ. კერძოდ, ჩაიწერება შემდეგი ინფორმაცია: (i) სახელი და საკონტაქტო ინფორმაცია (ii) საჩივრის დეტალები, ასევე ინფორმაცია თუ როგორ და როდის მოხდა მისი წარდგენა, ცნობა, პასუხის გაცემა და დახურვა. ყველა სახის საჩივარი განსახილველად მიიღება 7 დღის განმავლობაში, ხოლო გადაწყვეტილება მიიღება არაუგვიანეს 30 დღისა. საჩივრის დარეგისტრირებისთანავე, გადაიხედება ის დაკავშირებული დონისმიხედვები, რაც გახდა საჩივრის საფუძველი. ეს უზრუნველყოფს საჩივრის სათანადო დახურვასა და მსგავსი საჩივრების პრევენციას.

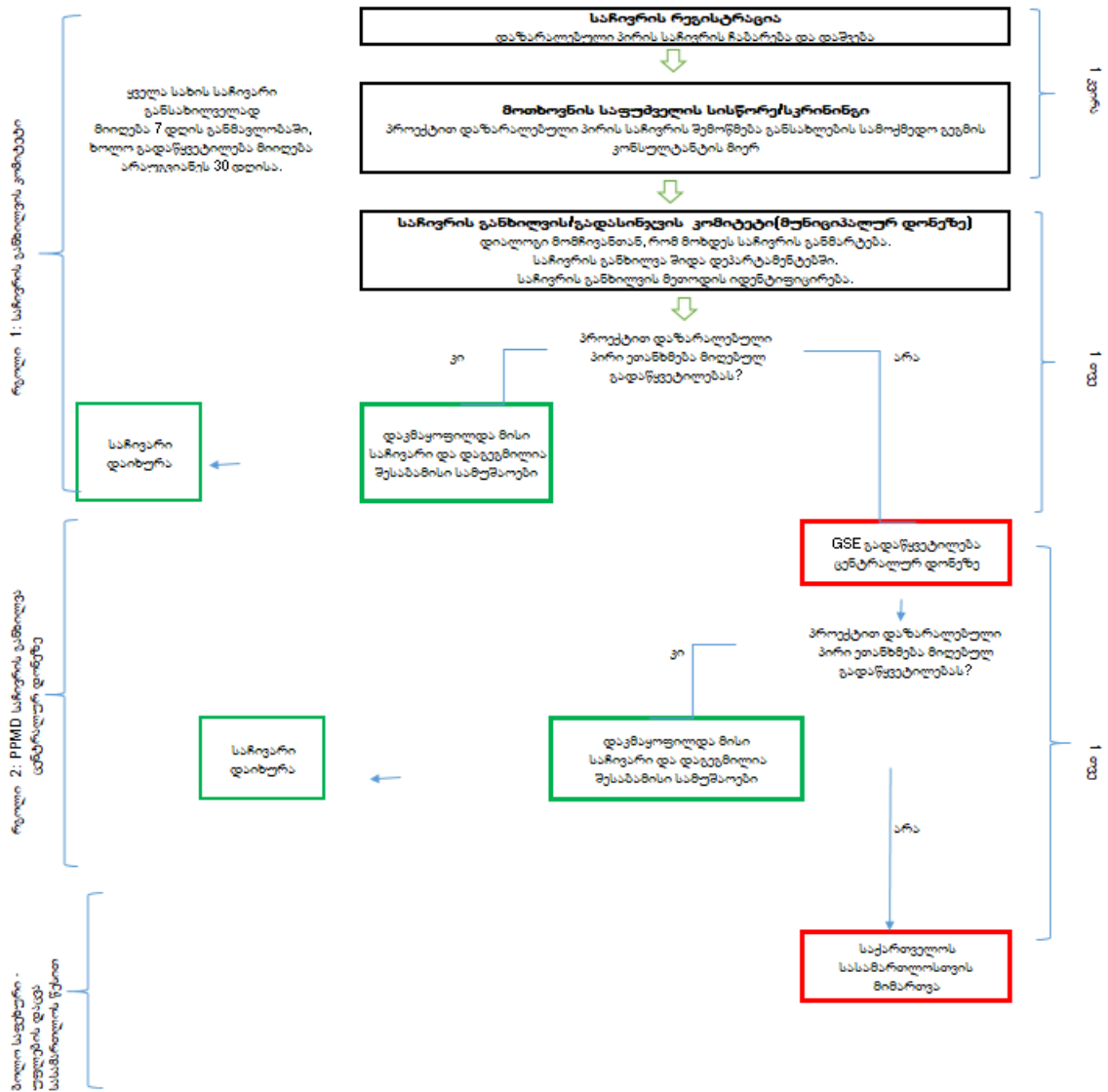
იმ შემთხვევაში თუ საჩივარი დაუშვებლად იქნა ცნობილი, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი-კონსულტანტი წერილობით ჩამოაყალიბებს არგუმენტირებულ გადაწყვეტილებას საჩივრის დაუშვებლად ცნობის შესახებ, რათა მომჩივანი იყოს ინფორმირებული და იცოდეს უარის თქმის მიზეზი. საჩივრის დაუშვებლად ცნობის ძირითადი მიზეზი შეიძლება იყოს ის რომ ზიანი, რომელზეც საუბარია საჩივარში, არ იყოს გამოწვეული პროექტის განმახორციელებელი

ჯგუფის ან კონტაქტორის მიერ განხორციელებული ქმედებების შედეგად. თუ მომჩივანი არ დაეთანხმება საჩივრის დასაშვებობაზე უარის თქმის გადაწყვეტილებას, მას შეუძლია მიმართოს სასამართლოს (რაიონული სასამართლო).

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი განიხილავს და ახდენს იდენტიფიცირებას, საჩივარში მითითებული ზიანზე პასუხისმგებლობა ეკისრება, მას, კონტრაქტორსა თუ კონსულტანტს. იმ შემთხვევაში თუ ქმედებაზე პასუხისმგებლობა ეკიდრება კონსულტანტს ან კონტრაქტორს, ის აძლევს მათ არგუმენტირებულ მითითებებს, თუ რა არის გამოსასწორებელი.

საჩივრის შეტანიდან 10 დღის განმავლობაში, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერი წერილობითი ფორმით აცნობებს მომჩივანს მიღებულ გადაწყვეტილებას.

სურათი N 3 - საჩივრის მართვის პროცესი

საჩივრის შინაარსობრივი განხილვა სამეტაპიანი პროცესია, რომელიც მოიცავს:

ეტაპი 1- დაზარალებული პირის საჩივრის(როგორც წერილობითი ასევე ზეპირი) არაფორმალური (ზეპირი) განხილვა. ამ ეტაპზე საჩივარი განიხილება არაფორმალურად(ზეპირად) და კომიტეტის წევრები(კომიტეტის შემადგენლობა განისაზღვრება 1.2.3 ნაწილში) ადგენენ და ხელს აწერენ მოკლე წერილობით მიმოხილვას. იმ შემთხვევაში თუ პირველ ეტაპზე არ მოხდა გადაწყვეტილების მიღება, მომჩივანს აწვდიან ინფორმაციას საჩივრების განხილვისმეორე ეტაპის პროცედურასთან დაკავშირებით. მომჩივანს აქვს უფლება უარი თქვას საჩივრების განხილვისპირველ, არაოფიციალურ ეტაპზე და მოითხოვოს საჩივრების განხილვისმეორე ეტაპის პროცედურა. პირველ ეტაპზე საჩივრების განხილვისვადა არის 7 დღე. საჩივრის განხილველი კომიტეტი იკრიბება საჭიროებისამებრ (მაგრამ მინიმუმ თვეში ერთხელ) და შედგება რვა წევრისგან.

ეტაპი 2 - დაზარალებული პირის საჩივრების განხილვა პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- დონეზე. საჩივრები, რომლებიც არ დაკმაყოფილდა საჩივრების განხილვისპირველ ეტაპზე, წერილობითი ფორმით ეგზავნება პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი-ს, საჩივრების განხილვისმეორე ეტაპზე განსახილველად. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ სპეციალურად განსაზღვრული პირი ახარისხებს პირველ ეტაპზე დაუკმაყოფილებელ საჩივრებს და ამისამართებს მათ, საჩივრის შინაარსის მიხედვით, შესაბამის შიდა დეპარტამენტში (იურიდიული, ტექნიკური, კონტრაქტის და ა.შ.) მეორე ეტაპზე საჩივრების განხილვისვადა არის 10 დღე.

ეტაპი 3 - საჩივარი წარედგინება საჩივრის გადასინჯვის კომისიას მაშინ როდესაც დავის განხილვის მეორე ეტაპზე შიდა დეპარტამენტი არ დააკმაყოფილებს მას. საჩივრის გადასინჯვის კომისია განიხილავს წერილობით საჩივარს, რომელიც არ დაკმაყოფილდა დავის განხილვის მეორე ეტაპზე. საჩივრის გადასინჯვის კომისია საჩივრების განხილვისმესამე ეტაპზე გადაწყვეტილებას იღებს საქართველოს ადმინისტრაციულ კოდექსზე დაყრდნობით.

საჩივრების განხილვისპროცედურის პირველი ეტაპი არის დავის გადაწყვეტის არაოფიციალური საშუალება, რომელიც ხორციელდება დაზარალებული პირისა და პროექტის განმახორციელებელი გუნდის სურვილით. მათი მიზანია ბიუროკრატიის გარეშე, მოლაპარაკების გზით სადავო საკითხის გადაჭრა. საერთაშორისო მასშტაბით, სხვადასხვა პროექტის გამოცდილება აჩვენებს, რომ ასეთი არაოფიციალური დავის განხილვის მექანიზმი იძლევა საშუალებას, რომ დავა გადაწყდეს ფორმალობების გარეშე(მაგ: პროცედურა რომელიც ითვალისწინებს დავის განხილვას ადმინისტრაციული კოდექსის გამოყენებით, ან თავად სასამართლო წარმოება). ეს მექანიზმი იძლევა საშუალებას, რომ პროექტი განხორციელდეს შეუფერხებლად და ამავე დროს დროულად დაკმაყოფილდეს საჩივარი. იმ შემთხვევაში თუ დაზარალებული პირის არ ეთანხმება პირველი ეტაპის გადაწყვეტილებას, მას აქვს საშუალება უფლების დასაცავად წარადგინოს ოფიციალური საჩივარი და გამოიყენოს პროცედურის მეორე ეტაპი. (მოსარჩელეს უნდა ეცნობოს თავისი უფლებები და მოვალეობები, საჩივრის შეტანის წესებისა და პროცედურები, საჩივრის ფორმატი, საჩივრის შეტანის პირობები და ა.შ.).

დავის განხილვის მექანიზმი ეხება მიწის და სხვა აქტივების შეძენის საკითხებს (მაგ. კომპენსაციის ოდენობას, ნარჩენი მიწის ნაკვეთების ვარგისიანობას, მისასვლელი გზების დაკარგვას და ა.შ.), აგრეთვე სამშენებლო სამუშაოებით გამოწვეულ დანაკარგებს და ზიანს, რაც გამოწვეულია პირდაპირი ან არაპირდაპირი გარემო და სოციალური ზემოქმედების შედეგად. ამრიგად, დავის განხილვის მექანიზმი უნდა შეიქმნას იმ დროისთვის, როდესაც პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი დაიწყებს განსახლების სამოქმედო გეგმისა და გარემოსდაცვითი მართვის გეგმის მომზადებას და მან ფუნქციონირება უნდა განაგრძოს მშენებლობის დასრულებამდე.

სათანადო დოკუმენტების მომზადების ეტაპზე საკონსულტაციო შეხვედრებისა და მოლაპარაკებების დროს, აპლიკანტები უნდა იყვნენ სრულად ინფორმირებულნი დავის განხილვის მექანიზმზე, მის ფუნქციებზე, პროცედურებზე, საკონტაქტო პირებზე და გასაჩივრების წესზე, როგორც ზეპირად, ასევე ბროშურების საშუალებით. პრიორიტეტი ენიჭება დავის მოლაპარაკებით მოგვარებას. ეს მიზანი მიიღწევა დაზარალებული პირების აქტიური მონაწილეობით, ეფექტური კონსულტაციებით, სათანადო კომუნიკაციით და კოორდინაციით ადგილობრივ თემებს, პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი-სა და ადგილობრივ ხელისუფლებას შორის.

რგოლი 1: საჩივრების განხილვისკომიტეტი

მუნიციპალიტეტში შეიქმნება საჩივრების განხილვის კომიტეტი, რომელიც არის ადგილობრივი კომიტეტი მუნიციპალურ დონეზე და მდებარეობს მუნიციპალიტეტის შენობაში. როგორცკი მოხდება საჩივრის დასამუშავად ცნობა, ამის შესახებ ეცნობება ადგილობრივ საჩივრის განხილველ კომიტეტს, რომელიც განიხილავს დავას. საჩივრების განხილვისკომიტეტის შემადგენლობა აღწერილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილში.

საჩივრების განხილვის ადგილობრივი კომიტეტის შემადგენლობა

- 1) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი – ის წარმომადგენელი - კომიტეტის კოორდინატორი;
- 2) რეგიონალური / მუნიციპალური წარმომადგენელი ("გამგეობიდან") - კომიტეტის სხდომის მდივანი;
- 3) სოფლის რწმუნებული - კომიტეტის წევრი;
- 4) პროექტით დაზარალებული პირების წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი;
- 5) ქალი - პროექტით დაზარალებული საოჯახო მეურნეობის წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი;
- 6) ადგილობრივი არასამთავრობო ორგანიზაციის (არასამთავრობო ორგანიზაციის) წარმომადგენელი - კომიტეტის წევრი (საჩივრის შინაარსის გათვალისწინებით);
- 7) ზედამხედველის სოციალური და გარემოს დაცვის ადგილობრივი კონსულტანტი - კომიტეტის წევრი;
- 8) მშენებლის სოციალური და გარემოს დაცვის ადგილობრივი სპეციალისტი - კომიტეტის წევრი.

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პროექტის მენეჯერი იქნება დავის განხილვის კომიტეტის სხდომის მდივანი (სხდომის მოწვევა, კოორდინაცია და დოკუმენტაცია). საჩივრის განხილვისას კომიტეტის ზემოთ ჩამოთვლილი წევრებიდან დაკომპლექტება კონკრეტული საჩივრის განხილველი პირთა წრე, საჩივრის კატეგორიის მიხედვით. სხდომა იმართება მომჩივნების გარეშე. უპირველესად განიხილება ბოლო შეხვედრის შემდგომ შემოსული პროექტით დაზარალებული პირების საჩივრები. ბოლო ერთი ან ორი კვირის საჩივრები, რომლებიც თემატურად ერთნაირია განიხილება ერთად და გადაწყვეტილება მიიღება კომპლექსურად. ამის შემდგომ საჩივრების განხილვისკომიტეტი ხვდება მომჩივნებს, რათა განიხილონ მიღებული გადაწყვეტილება.

თითოეული საჩივრისათვის საჩივრების განხილვის კომიტეტი განსაზღვრავს არის თუ არა საჭირო საკითხის დამატებითი მოკვლევა. ასეთ შემთხვევაში ინფორმაციის მოძიება ხდება მანამ, სანამ კომიტეტი შეხვედრას პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობას. მოკვლევის საჭიროების შესახებ ეცნობება პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობას. პროექტით დაზარალებულ მოსახლეობა ასევე ინფორმირებული იქნებიან მოკვლევის შემდგომ ჩანიშნული შეხვედრის თარიღის, დროისა და ადგილის შესახებ, სათანადო წესით.

საჩივრების განხილვისკომიტეტი მოსარჩელების თანდასწრებით მიიღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას. კომიტეტი ადგენს და ხელს აწერს სხდომის ოქმს, რომელში ასახულია კომიტეტის საბოლოო გადაწყვეტილება. თუ საჩივარი დაკმაყოფილდა, კომიტეტის საბოლოო ოქმს ხელს ასევე აწერს მომჩივანი, რითაც ადასტურებს რომ პრეტენზია არ გააჩნია. თუ პროექტი ითვალისწინებს დამატებით ზომებს, ოქმში ზუსტად უნდა იყოს ასახული ამ ზომების განხორციელების განრიგი.

რგოლი 2: პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - საჩივრების განხილვა ცენტრალურ დონეზე

თუ რომელიმე პროექტით დაზარალებულ მოსახლე უკმაყოფილოა საჩივრების განხილვისკომიტეტის გადაწყვეტილებით, მან უნდა შეიტანოს საჩივარი პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი–ის ცენტრალურ დონეზე. დავის განხილვის კომიტეტი ვალდებულია დაეხმაროს მომჩივანს ოფიციალური საჩივრის შეტანაში. ამის შემდგომ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი განიხილავს საჩივარს საქართველოს ადმინისტრაციული კოდექსის საფუძველზე (საქართველოს ადმინისტრაციული კოდექსის მიხედვით საჩივრების განხილვისვადა არის 30 დღე). განმცხადებელს გადაწყვეტილება უნდა ეცნობოს მაქსიმუმ 30 დღეში.

საბოლოო გადაწყვეტილება მომჩივანს უნდა ეცნობოს წერილობითი ფორმით. იმ შემთხვევაში თუ მომჩივანი არ ეთანხმება პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ის გადაწყვეტილებას, მას შეუძლია მიმართოს განსჯად სასამართლოს (რაიონულ სასამართლოს)

ცხრილი - საჩივრის გადასინჯვის კომისიის შემადგენლობა პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი დონეზე

- 1) პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი – ის წარმომადგენელი წევრი - კომისიის თავმჯდომარე;
- 2) ნებართვის გაცემის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე;
- 3) ნებართვის გაცემის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 4) იურიდიული დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 5) განსახლების დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 6) საერთაშორისო პროექტების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი - კომისიის წევრი;
- 7) ტექნიკური ზედამხედველობისა და საერთაშორისო პროექტების დაგეგმვის დეპარტამენტის უფროსი - კომისიის წევრი;
- 8) განსახლებისა და სოციალური საკითხების კონსულტანტი - კომისიის წევრი;
- 9) საერთაშორისო პროექტების გარემოსდაცვითი კოორდინატორი - კომისიის წევრი.

საჩივრის დახურვა

საჩივარი მაშინ ჩაითვლება დაკმაყოფილებულად ან დახურულად, თუ ორივე მხარე მიაღწევს შეთანხმებას, და ეს შეთანხმება განხორციელდება პრაქტიკაში. მიღწეული შეთანხმების პრაქტიკაში განხორციელების ვადა დამოკიდებულია შესასრულებელი სამუშაოს ბუნებაზე. თუმცა გადაწყვეტილების აღსრულება უნდა დაიწყოს

საჩივრის შეტანიდან ერთი თვის ვადაში და გაკონტროლდეს, რომ მოხდეს აღნიშნული გადაწყვეტილების შესრულება ბოლომდე. როგორც კი გადაწყვეტილების აღსრულება მოხდება, მხარეები (პროექტის წარმომადგენელი და მომჩივანი) ხელს აწერს დოკუმენტს, რომელშიც მომჩივანი ადასტურებს, რომ საჩივარი დაიხურა. ეს დოკუმენტი დაარქივდება პროექტის საჩივრების მონაცემთა ბაზაში.

რიგ შემთხვევებში შესაძლოა საჩივარი დაიხუროს მაშინაც, როდესაც მომჩივანი არ ეთანხმება მიღებულ გადაწყვეტილებას. ამის წინაპირობა შეიძლება იყოს შემთხვევა, როდესაც მომჩივანი ვერ ასაბუთებს საჩივარში მითითებულ ფაქტებს, სპეკულიანტობს ან თაღლითობს. ასეთ სიტუაციაში, პროექტის წარმომადგენელი ასაბუთებს და ადოკუმენტირებს საჩივრის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის მიზეზებს და ცდილობს მომჩივანი გაარკვიოს სიტუაციაში და მიაწოდოს ყველა ინფორმაცია. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი არ დახურავს საჩივრებს კურსური მიმოხილვის საფუძველზე და მათ საჩივრების ჩანაწერში, თუ მომჩივანს არ ეცნობება და არ ჰქონდა შესაძლებლობა მიეწოდებინა დამატებითი ინფორმაცია ან მტკიცებულება.

საჩივრების განხილვის ჩანაწერები და დოკუმენტაცია

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი, საამისოდ სპეციალურად განსაზღვრული პირის მეშვეობით, აწარმოებს საჩივრების განხილვის ჩანაწერებს. მონაცემთა ბაზაში მიეთითება შემდეგი ინფორმაცია: მომჩივნის სტატუსი, იყო ის ფიზიკური თუ იურიდიული პირი; საჩივრის თარიღი და ხასიათი; შენიშვნები; მიღებული გადაწყვეტილებები და განსახორციელებელი ქმედებები, რომელიც მიღებულია კომპანიის ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ; საბოლოო შედეგი; და ინფორმაცია, როგორ და როდის გადაეცა ეს გადაწყვეტილება განმცხადებელს.

ზედამხედველი და სამშენებლო კომპანიები უზრუნველყოფენ ინფორმაციას საჩივრების მართვის შესახებ, რადგან, ისინი აწარმოებენ ყოველთვიურ ანგარიშებს. იქმნება ანგარიშები და ტარდება მონიტორინგები, ყოველ ექვს თვემ ერთხელ. ასევე დგება წლიური ანგარიში, რომელიც უნდა იყოს საჯარო და ხელმისაწვდომი ნებისმიერი პირისთვის.

დასაქმებულთა საჩივრების განხილვის მექანიზმი

კონტრაქტორმა უნდა განსაზღვროს საჩივრების განხილვის მექანიზმი თანამშრომლებისათვის, პროექტის განხორციელების ვადით. დასაქმებულებს ეყოლებათ მათი წარმომადგენლები და შეიქმნება შრომის უსაფრთხოების კომიტეტი. დასაქმებულს შეუძლია საჩივრისთვის მიმართოს დასაქმებულთა წარმომადგენელს, რომელიც არის მისი არჩეული ან შეუძლია გამოიყენოს საჩივრის ფორმა, რომელსაც შეავსებს და ჩააგდებს საჩივრის ყუთში. ასეთი საჩივრის ყუთები განთავსებულია მნიშვნელოვან სამშენებლო ადგილებში (ოფისებსა და სასაბალოებში). არ შეიძლება დასაქმებულის შევიწროება ან დაჯარიმება, საჩივრის შეტანის გამო.

ასევე დაუშვებელია შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის წევრების შევიწროება ან დაჯარიმე მათზე დაკისრებული ფუნქციების შესრულების გამო, ან დახარჯული დროისთვის, რაც მოხმარდა შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის წევრის ფუნქციის სათანადო განხორციელებას. ყველა დასაქმებულის საჩივარი რეგისტრირდება დასაქმებულთა საჩივრების მონაცემთა ბაზაში და კონტროლდება კონტრაქტორის ადამიანური რესურსების მენეჯერის მიერ. დასაქმებულთა საჩივრების განხილვა მოხდება შრომის უსაფრთხოების კომიტეტის სხდომაზე. თითოეული დასაქმებულისთვის გაიმართება ცალკე სხდომა. კონტრაქტორის საიტის მენეჯერი საჩივრების განხილვის დოკუმენტებსა, მიღებულ გადაწყვეტილებასა და დასაქმებულთა თანხმობებს უგზავნის დასაქმებულებს. დასაქმებულთა საჩივრების განხილვის მექანიზმს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ყოველკვირეულად გააკონტროლებს, დეტალურად შეისწავლის დასაქმებულთა საჩივრების ბუნებას, რაოდენობასა და მიღებულ გადაწყვეტილებებს. ეს ინფორმაცია აისახება კონტრაქტორის ყოველთვიურ გარემოსდაცვით და სოციალურ საკითხთა მდოგმარეობის ამსახველ ანგარიშებში. პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი გუნდი აერთიანებს დასაქმებულთა საჩივრების რეესტრს პროექტის საჩივრების მართვის სისტემაში.

თუ დასაქმებულებთან არსებობს კოლექტიური შეთანხმება, რომელიც არეგულირებს საჩივრების განხილვის მექანიზმს, მაშინ ეს მექანიზმი უნდა შეესაბამებოდეს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მიერ განსაზღვრულ მექანიზმს, რომელიც აღწერილია ამ დოკუმენტში.

პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაცია

პროექტის მიერ საჩივრების მართვასთან და ადგილობრივი დაინტერესებული მხარის ჩართულობის საქმიანობასთან საკონტაქტო პირი არის პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის მენეჯერის მოადგილე:

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გიორგი კალანდაძე
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	g.kalandadze@meopa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+591518888

პროექტის შესახებ ინფორმაცია და სამომავლო ჩართულობის პროგრამები ხელმისაწვდომი იქნება პროექტის ვებსაიტზე და განთავსდება პროექტის ზონის სოფლებში განთავსებულ ინფორმაციულ დაფებზე. ინფორმაცია შეგიძლიათ მიიღოთ საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცრებისგან.

გარდა ამისა, ეროვნული და საერთაშორისო დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობის შესახებ ინფორმაციის მისაღებად და პროექტის ეკოლოგიური და სოციალური შესრულების შესახებ ინფორმაციის მისაღებად, არასამთავრობო ორგანიზაციებს, სამოქალაქო საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და მედიას მოუწოდებენ დაუკავშირდნენ თბილისში პროექტის განმახორციელებელ ჯგუფს:

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტი - კომუნიკაციების ოფიცერი - სოფიო ბერიშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	Sophiko1@hotmail.com
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+599270049

გარდა პროექტის მენეჯერის მოადგილისა და გარემოსა და სოციალურ საკითხთა სპეციალისტისა, საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი განუმარტავს ადგილობრივ თემებსა თუ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფის ოფისს საჩივრის შეტანის შესაძლებლობებსა და გზებს, თითოეულ დაზარალებულ სოფლებში ორგანიზებულ შეხვედრებზე. ოფიცრის საკონტაქტო ინფორმაცია შემდეგია:

აღწერილობა	ქვემო სამგორის სარწყავი არხის რეაბილიტაცია და რეკონსტრუქცია
დამკვეთი:	საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
მიმართვა:	საზოგადოებასთან ურთიერთობის ოფიცერი - დავით ყარყარაშვილი
მისამართი:	მარშალ გელოვანის გამზირი 6
ელექტრონული მისამართი:	d.karkarashvili@mepa.gov.ge
ვებგვერდი:	www.mepa.gov.ge
ტელეფონი:	+599 509310

ნაწილი 2: გარემოსდაცვითი და სოციალური საკითხების შემარბილებელი გეგმა

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
წინა-სამშენებლო	დაინტერესებული მხარეების შეტყობინება	დაბრკოლებები ადგილობრივი თემებისთვის	<ul style="list-style-type: none"> - აცნობეთ საზოგადოებას მომავალი სამუშაოების შესახებ, ბეჭდური და ელექტრონული მედიის გამოყენებით, ხოლო ზემოქმედების არეალში მდებარე სოფლების საჯარო ადგილებში განათავსეთ შეტყობინებები. - სქემაზე დაიტანეთ ფიზიკური სამუშაოები გრაფიკის სახით ისე, რომ სეზონის განმავლობაში არ მოხდეს სარწყავი მომსახურების მიწოდების შეფერხება. თუ ზოგიერთი შეფერხების თავიდან აცილება შეუძლებელია, აცნობეთ წყლის მომხმარებლებს შეფერხებების დროისა და ხანგრძლივობის შესახებ. 	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
წინა-სამშენებლო	მშრომლების შერჩევა და ტრენინგი	დავები კონტრაქტორსა და მუშებს შორის შრომითი პირობების შესახებ მუშაკთა ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაზიანება(ხელყოფა)	<ul style="list-style-type: none"> - შეძლებისდაგვარად მოახდინეთ თანამშრომლების სამსახურში აყვანა ადგილობრივი თემების არაკვალიფიციური ან ნახევრად გამოცდილი მუშაკებისაგან და მოახდინეთ ტრენინგების ჩატარება, რამდენადაც ეს შესაძლებელია მათი უნარების გასაზრდელად. - შეადგინეთ წერილობითი კონტრაქტები ყველა დასაქმებულთან და პერსონალთან, რომლებიც დასაქმებულნი იქნებიან ეროვნული კანონმდებლობის შესაბამისად. - შეიმუშავეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების გეგმა „შრომის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის (№4283-IIIს 19/02/2019), „დაზღვევის შესახებ“ საქართველოს კანონისა (№ 690 02/05/1997) და "სახანძრო უსაფრთხოების წესებისა და პირობების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე" საქართველოს მთავრობის დადგენილების (№ 370 23/07/2015) პრინციპების შესაბამისად და მიიღეთ დასტური პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფისგან. - შეიმუშავეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების გეგმა. ჩატარეთ ტრენინგები მუშებისთვის უსაფრთხოების წესების გასაცნობად, რომელიც უნდა დაიცვან სამუშაო ადგილზე. - მიაწოდეთ შესაბამისი პერსონალური დამცავი საშუალებები ყველა მუშაკს და ახსენით მათი გამოყენების სავალდებულო ხასიათი. 	- კონტრაქტორი
წინა-სამშენებლო	განსახლების გეგმის განხორციელება	დაზარალებული თემების პირადი საკუთრებისა და მომხმარებლის უფლებების დარღვევა	<ul style="list-style-type: none"> - მსოფლიო ბანკის მიერ დამტკიცებული განსახლების სამოქმედო გეგმის განხორციელება სამუშაო ადგილისთვის კონტრაქტორის მობილიზაციამდე. - მოამზადეთ და წარუდგინეთ განსახლების სამოქმედო გეგმის დასრულების ანგარიში მსოფლიო ბანკს დასამტკიცებლად. - ოფიციალური შეტყობინება მიაწოდეთ კონტრაქტორს სამშენებლო მოედნის გამოყენების შესახებ, განსახლების სამოქმედო გეგმის დამტკიცებისთანავე. 	- პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
წინა- სამშენებლო	სამუშაო ბანაკების შექმნა	ეკოლოგიურად და სოციალურად მგრძობიარე რეცეპტორების დაზიანება	- პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- სა და მუნიციპალიტეტის ხელისუფლებასთან კოორდინაციით შეარჩიეთ მუშაკთა ბანაკისთვის ისეთი ადგილები, რომ არ დაზიანდეს გარემო და სოციალურად მნიშვნელოვანი ობიექტები (მაგ: მოშორებით უნდა იყოს წყლის წყაროებიდან , ჭაობებიდან, დასახლებული პუნქტებიდან და ა.შ.).	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	ნიადაგის სამუშაოები	- ჰუმუსოვანი ნიადაგის ხარისხის გაუარესება ან დაკარგვა - საფრთხე ცუდად გატანილი მიწის გამო - გარემოს ზიანი ცუდად გატანილი ჭარბი მასალისგან - ადამიანების და ცხოველების ჩავარდნა ღია/ამოთხრილ თხრილებში - ლანდშაფტის ესთეტიკური დაზიანება	- არ მოხდეს ნიადაგის ჰუმუსოვანი ფენის და ქვენიადაგის არევა. - დაასახელებს სპეციფიკური ადგილები სამშენებლო მოედანზე ჰუმუსოვანი ნიადაგის და ქვენიადაგის დროებით შესანახად, ისე, რომ მოცემული გროვები არ ზღუდავდნენ მისასვლელს, სტაბილურები იყვნენ და არ აზინძურებნენ ზედაპირული წყლის ობიექტებს ეროზიით. - შეინარჩუნეთ ქვენიადაგის დასაწყობების სიმაღლე 6 მეტრზე ქვემოთ. - შეინარჩუნეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგის დასაწყობების სიმაღლე 2 მეტრზე ქვემოთ. - გამოიყენეთ ქვენიადაგი უკუყრილისთვის მოთხოვნისამებრ და გაიტანეთ ჭარბი გუნტი ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ წერილობითი ფორმით შეთანხმებულ განსაზღვრულ ადგილებზე. - დაფარეთ ღია თხრილები, რათა დაიცვათ ადამიანები და ცხოველები ჩავარდნისგან. შეავსეთ ღია თხრილები, როგორც კი ეს შესაძლებელი გახდება. - მიმოვანტეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგი სამშენებლო მოედანზე მიწის სამუშაოების დასრულებისთანავე სამშენებლო მოედნის აღსადგენად. აკრძალეთ ნიადაგის ალტერნატიული გამოყენება.	- კონტრაქტორი - მუნიციპალური თვითმმართველობა
მშენებლობა	შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენები	ისტორიული არტეფაქტების დაკარგვა ან დაზიანება	- კონტრაქტორმა უნდა შეაჩეროს ყველა ფიზიკური საქმიანობა შემთხვევითი არქეოლოგიური აღმოჩენისთანავე და დაუყოვნებლივ აცნობოს ტექნიკურ ხელმძღვანელს და პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- ს. - პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ოფიციალურად აცნობებს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს შემთხვევითი აღმოჩენის შესახებ და მოიძიებს წერილობით კომუნიკაციას შემდგომ ნაბიჯებთან და მოქმედებებთან დაკავშირებით - კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ უნდა გაუწიოს ხელმძღვანელობა პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- ს და დაუყოვნებლივ მიიღოს მოქმედებები, რომლებიც საჭიროა არტეფაქტების ამოსაღებად. სარწყავი სქემის გასხვისების ზოლიდან მოახდინოს სამშენებლო მოედნის კონსერვაცია, ან მოითხოვოს სარწყავი სქემის მოცემული მონაკვეთის ხელახალი მარშრუტი. - კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტო წერილობით შეატყობინებს პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- ს სამშენებლო მოედანზე საქმიანობის დასრულების და სამუშაოების განახლების შესახებ. - პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი ოფიციალურ შეტყობინებით აცნობებს კონტრაქტორს სამუშაოების განახლების შესახებ.	- პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - კონტრაქტორი - კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტო

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
მშენებლობა	მცენარეული საფარისგან გაწმენდა	ჭარბი გავლენა მცენარეულ საფარზე	<ul style="list-style-type: none"> - ჩაატარეთ საქმიანობის დერეფნის წინასამშენებლო კვლევა, რათა დადგინდეს გასხვისების ზოლში ხის მოჭრის ზუსტი საჭიროება. - ხის მოჭრის საჭიროების შემთხვევაში, მიიღეთ ოფიციალური ნებართვა მუნიციპალური ორგანოსგან; - შეაგროვეთ მოჭრილი ხეები დანიშნულ ადგილას, სასურველია საფარის ქვეშ; - მოჭრილი ხეებიდან ხე-ტყის მასალა გადაეცემა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს; ხის ჭრის შედეგად წარმოქმნილი სხვა ორგანული ნარჩენების ადგილობრივი ხელისუფლების ორგანოებს, მოსახლეობისთვის შეშად დასარიგებლად. 	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	სამშენებლო მანქანებისა და დანადგარების ექსპლუატაცია	<ul style="list-style-type: none"> - გამონაბოლქვი - მტვრის წარმოქმნა - ხმაურის წარმოქმნა და ვიბრაცია - გარემოს დაბინძურება ექსპლუატაციის და/ან ნავთობისა და საპოხი მასალების შემთხვევითი დაღვრის შედეგად 	<ul style="list-style-type: none"> - აკონტროლეთ მტვრის წარმოქმნა სატრანსპორტო საშუალების მოძრაობის შედეგად. საჭიროების შემთხვევაში მორწყეთ გზები. - შეინარჩუნეთ ყველა სამშენებლო მანქანა-დანადგარები ტექნიკურად გამართულ მდგომარეობაში, რათა თავიდან აიცილოთ გადაჭარბებული ხმაური და გამონაბოლქვი. - როდესაც, არ იყენებთ დანადგარებს, დარწმუნდით რომ ძრავები გამართულია ან მუშაობს მინიმალური დატვირთვით. ასევე, უზრუნველყავით მანქანების დაბალი სიჩქარით მოძრაობა, გამონაბოლქვის შემცირების მიზნით. დასახლებებში დაადგინეთ სიჩქარის ზღვარი 30-40 კმ/სთ. დაფარეთ სატრანსპორტო საშუალებების საბარგულები ნარჩენებისა და სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირების დროს. - მოახდინეთ სატრანსპორტო საშუალებების მოვლა და შეკეთება სერვის ცენტრებში ან დანიშნულ ადგილებში ზედაპირული წყლის ობიექტებიდან დაშორებით. ავტომობილების საწვავით შევსება განახორციელებს მომსახურების ცენტრებში. თუ საწვავით შევსება მომსახურების ცენტრებში შეუძლებელია, მოახდინეთ უზრუნველყოფა უქონავი ზედაპირით და გადასადგომი ადგილებით. 	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	სამშენებლო ბანაკების ექსპლუატაცია	<ul style="list-style-type: none"> - ფართობის დაბინძურება საყოფაცხოვრებო ნარჩენებით - ზედაპირული / მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება თხევადი გამონადენებით 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელებს ადგილის რეგულარული მოვლა და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების განაწილება სპეციალურად განსაზღვრულ კონტეინერებში, რომლებიც რეგულარულად გაიწმინდება მუნიციპალური ნარჩენების სატვირთო მანქანებით. - უზრუნველყავით, რომ სამშენებლო კომპანია ჩამოაყალიბებს საკანალიზაციო ორმოებს, რომლებიც რეგულარულად გაიწმინდება ჩამდინარე წყლების სატვირთო მანქანებით და კანალიზაციის საშუალებით უახლოეს ინფრასტრუქტურულ სისტემაში გადაიდგება 	<ul style="list-style-type: none"> - კონტრაქტორი - ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
მშენებლობა	არასახიფათო სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<ul style="list-style-type: none"> - გარემოს დაბინძურება სამშენებლო ნარჩენებით - ლანდშაფტის და ზედაპირული წყლის ობიექტების დაზიანება არასწორად გადაყრილი ჭარბი მასალებისგან 	<ul style="list-style-type: none"> - შეამცირეთ წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობა. - განაცალკევეთ ნარჩენები: <ul style="list-style-type: none"> • განაცალკევეთ მრავალჯერადი გამოყენების და გადამუშავებადი ნარჩენები. ხელახლა გამოიყენეთ ნარჩენები, შეძლებისდაგვარად, გარდა აზბესტის შემცველი ფრაქციისა. გადაეცით გადამუშავებადი ნარჩენები (მაგ. ქაღალდი, პლასტმასი, ლითონები) შემგროვებელ / გადამამუშავებელ კომპანიებს • შეაგროვეთ საყოფაცხოვრებო ნარჩენები განცალკევებით მუნიციპალური მომსახურების მიწოდებლის მიერ გასატანად. • შეაგროვეთ სამშენებლო ნარჩენები დროებით შესანახად დანიშნულ ადგილებში და გადაიტანეთ ისინი ოფიციალურ სანიტარულ ნაგავსაყრელებზე ან ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან წინასწარ შეთანხმებულ ადგილებზე, რაც დამოკიდებულია შემადგენლობასა და მოცულობაზე - მოერიდეთ ნარჩენების ზედმეტი მოცულობის დაგროვებას სამშენებლო მოედანზე. <ul style="list-style-type: none"> - განახორციელეთ მუშებისა და პერსონალის ცნობიერების ამაღლება ნარჩენების განადგურების დადგენილი წესების შესახებ. ნარჩენების გადამამუშავების სწორი პრაქტიკის დანერგვა მოახდინეთ პერსონალში. 	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	საშიში სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<ul style="list-style-type: none"> - მუშების ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე ზიანის მიყენება ნარჩენების გადამამუშავებისას - გავლენის ზონაში მყოფი თემების უსაფრთხოებისა და ჯანმრთელობის დაზიანება - გარემოზე ზიანის მიყენება სახიფათო ნარჩენებით დაბინძურების შედეგად 	<ul style="list-style-type: none"> - მოახდინეთ აზბესტის შემცველი მასალების შესაბამისი დამამუშავებელი პერსონალის უზრუნველყოფა დამცავი აღჭურვილობით და მისი ადეკვატური გამოყენება. - შეინარჩუნეთ აზბესტის შემცველი მასალების დამამუშავებელი საჭირო რაოდენობის მუშები. ასწავლეთ მათ და შეინარჩუნეთ მათი მგრძობიარობა აზბესტის მართვის წესების მიმართ. - დანამეთ აზბესტის შემცველი მასალები, დამამუშავების დროს; თავიდან აიცილეთ ამ მასალის ზედმეტი ფრაგმენტაცია მტვრის გამოამუშავების მინიმუმამდე შემცირების მიზნით. - შეფუთეთ და დალუქეთ აზბესტის შემცველი ნამსხვრევები მინიმუმ 200 მმ სისქის პოლიეთილენის ჩანთებში; შეფუთვაზე მიამაგრეთ გამაფრთხილებელი ეტიკეტები; შეინახეთ ჩანთები დროებით დაცულ წინასწარ განსაზღვრულ ადგილას სამუშაო ადგილზე. - უზრუნველყავით აზბესტის შემცველი ნარჩენების ჩანთების უსაფრთხო ტრანსპორტირება შეფუთვის მთლიანობის დაურღვევლად. აზბესტის შემცველი ნარჩენები განათავსეთ ოფიციალურ სანიტარულ ნაგავსაყრელებზე, საქართველოს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიასთან გაფორმებული შეთანხმების საფუძველზე, 	- კონტრაქტორი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
			საქართველოს რეგიონალური განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროში. - სამშენებლო სამუშაოების დროს უსაფრთხოდ შეინახეთ ყველა სახის საწვავი, ზეთი, ბატარეები, საბურავები, ქიმიკატები და სხვა საშიში ნივთიერებები და გადაეცით ისინი ლიცენზირებულ კომპანიებს დეაქტივაციისა და დამუშავების მიზნით.	
მშენებლობა	ხმაურის წარმოქმნა	- არასასიამოვნო შემთხვევები ადგილობრივი თემებისთვის - მუშების ჯანმრთელობაზე გავლენა	- შეინარჩუნეთ მანქანები და ტექნიკა კარგ ტექნიკურ მდგომარეობაში, რათა თავიდან აიცილოთ არასაჭირო ხმაურის წარმოქმნა; - აკრძალეთ დამის საათებში ხმაურის წარმოქმნილი სამუშაოების ჩატარება; - აკრძალეთ სამშენებლო მანქანების აჩქარება და დააწესეთ სათანადო სიჩქარის შეზღუდვები დასახლებების მიმდებარე ტერიტორიაზე მოძრაობისას.	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	მუშა -ხელის მართვა	- მუშების სამოქალაქო უფლებების დარღვევა - ტრავმა, ავადობა და სიკვდილიანობა სამუშაო ადგილზე	- დაიცავით მუშათა უფლებებს და ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნებს, რომლებიც ეხება სამუშაო ცვლების ხანგრძლივობას, მინიმალურ ხელფასს, მუშაკთა მინიმალურ ასაკს, ორგანიზაციის თავისუფლებას და დისკრიმინაციას. - სამუშაო ადგილებზე დანიშნეთ ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე პასუხისმგებელი პირი. სამუშაო ადგილზე დაადგინეთ უსაფრთხოების მკაფიო წესების და განსაზღვრეთ აღჭურვილობის/ტექნიკის უსაფრთხო მუშაობის ინსტრუქცია; დაუკავშირდით და აუხსენით ეს წესები და მითითებები მუშებს და განახორციელეთ მათი დაცვა ყველა პერსონალის მიერ. - აღჭურეთ მუშაკები პირადი დამცავი ხელსაწყოებითა და უსაფრთხოების მოწყობილობებით. ხელსაწყოები და მოწყობილობები ადეკვატურად გამოიყენეთ. - რეგულარულად ჩატარეთ ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების დაცვის ტრენინგები პერსონალისთვის. - სამუშაო ადგილი უზრუნველყავით სველი წერტილებით (საპირფარეშოები და სარეცხი ადგილები), ცხელი და ცივი წყლით, საპნით და ხელსახოცებით. შესვენების დროს შექმენით სათანადო პირობები კვებისა და დასვენებისათვის.	- კონტრაქტორი
მშენებლობა	საზოგადოებასთან ურთიერთობა	- უსიამოვნებები ადგილობრივი თემებისთვის - კონფლიქტები კონტრაქტორსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის	პროექტის დაგეგმარებისა და მონიტორინგის განყოფილების პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი პასუხისმგებელია: - შექმნას საჩივრების განხილვის ეფექტური მექანიზმი, რომელიც სამშენებლო სამუშაოებით დაზარალებულებს საშუალებას მისცემს დასვან შეკითხვები და დააყენონ თავიანთი პრობლემური საკითხები. კონტრაქტორი პასუხისმგებელია:	- პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი - კონტრაქტორი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
			<ul style="list-style-type: none"> - დანიშნოს ადგილობრივი წარმომადგენელი, რომელიც უხელმძღვანელებს საჩივრებისა და მოთხოვნების მიღებას ადგილობრივი მოსახლეობისგან. - გაუწიოს კონსულტაცია ადგილობრივ თემებს, რათა განსაზღვროთ და პროაქტიულად წარმართოთ პოტენციური კონფლიქტები გარე მუშახელსა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის. - დაამონტაჟოს ბანერები კონტრაქტორის სახელით და საკონტაქტო ინფორმაციით სამუშაო ადგილების გარშემო / გასწვრივ თვალსაჩინო ადგილებში, რათა ადგილობრივ თემებს ჰქონდეთ საშუალება განაცხადონ პრეტენზია და კონტრაქტორს დაუსვან შეკითხვები. - ადგილობრივი თემები საქმის კურსში ჩააყენოს მოსალოდნელი დისკომფორტის შესახებ, რომლის წინაშეც შეიძლება აღმოჩნდნენ, მათ დასახლებებთან ახლოს გარე სამუშაო ძალის და შესასრულებელი სამუშაოების გამო. - მუშებს ცნობიერება აუმაღლოს ადგილობრივ მოსახლეობასთან ურთიერთობების საკითხებში. დაადგინოს საერთაშორისო პრაქტიკის შესაბამისი ქცევის წესები და მკაცრად აღსრულოს ის. საჭიროების შემთხვევაში მუშები თანამდებობიდან გაანთავისუფლოს და ადეკვატური მასშტაბის ფინანსური სახდელი დააკისროს. 	
მშენებლობა	სამუშაოები საცხოვრებელი ადგილის მახლობლად ან / და შიგნით	<ul style="list-style-type: none"> - დისკომფორტი ადგილობრივი თემებისთვის - კერძო საკუთრების სარგებლობის გამოყენების შეზღუდვა - კერძო საკუთრების დაზიანება 	<ul style="list-style-type: none"> - სამუშაოთა გრაფიკი არ უნდა ემთხვეოდეს სარწყავი სეზონს, რათა სარწყავი სამუშაოები არ შეფერხდეს, ან შეფერხება იყო მინიმალური. აცნობეთ ადგილობრივ მოსახლეობას მშენებლობისა და სამუშაო გრაფიკის შესახებ. - განსაზღვრულ ტერიტორიაზე შეიზღუდოს სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილება, მცენარეულობისა და ნიადაგის ზედმეტი დაზიანების თავიდან ასაცილებლად. ხმაურის წარმომქმნელი ტექნოლოგიები გამოიყენეთ მხოლოდ დილის 08.00 სთ-დან საღამოს -19.00სთ-მდე - ნუ განათავსებთ სამუშაო ბანაკებს დასახლებების მახლობლად. სწორად მოახდინეთ სამუშაო ადგილის მარკირება და ღობეების დაყენება. სამშენებლო მასალებისა და ნარჩენების დროებით შენახვისთვის გამოიყენეთ ტერიტორია ისე, რომ არ შეფერხდეს ტრანსპორტის მოძრაობა და ფეხით მოსიარულეთა თავისუფალი გადაადგილება - იმ შემთხვევაში თუ სამუშაოების განხორციელებისას საჭირო გახდა იმ ტერიტორიის ათვისება რაც მანამდე არ იყო გათვალისწინებული, დაუკავშირდით პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი-ს, რათა მან თავად განახორციელოს განსახლება. აღნიშნული ტერიტორიით ისარგებლეთ მხოლოდ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი- ს სათანადო ნებართვის შემდგომ. 	- კონტრაქტორი

ეტაპი	აქტივობა	რისკი / სავარაუდო გავლენა	შემარბილებელი ღონისძიებები	პასუხისმგებლობა
მშენებლობა	სამშენებლო მოედნის აღდგენა	<ul style="list-style-type: none"> - გადაჭარბებული ზეგავლენა ლანდშაფტზე - გასხვისების ზოლის ნარჩენებით დაბინძურება, სამშენებლო ნარჩენებით და ჭარბი მასალით 	<p>სამშენებლო საქმიანობის დასრულების შემდეგ, დარწმუნდით, რომ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ნარჩენები და ზედმეტი მასალები არ დარჩა ობიექტზე. - ყველა თხრილი შევსებულია, ჰუმუსოვანი ნიადაგი და გასხვისების ზოლი აღდგენილია ბუნებრივ მდგომარეობამდე. - მისასვლელი გზები გარემონტებულია წინა-სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობამდე. - ღობეების, მიღების ან ადგილობრივი მაცხოვრებლების ნებისმიერი სხვა კერძო საკუთრების ნებისმიერი შემთხვევითი დაზიანება სრულად ანაზღაურებულია ან აღდგენილია უკეტესი მდგომარეობი. 	- კონტრაქტორი
ექსპლუატაცია	სარწყავი მომსახურების მიწოდება წყლის მომხმარებლებისთვის	<ul style="list-style-type: none"> - ნიადაგის ეროზია და ამლაშება ველების გადაჭარბებული / არასწორი მორწყვისგან - წყლის დაკარგვა, წყალდიდობა და წყლის ჩახერგვა გასხვისების ზოლის გასწვრივ ფართობებზე, არხების და ჰიდრაულიკური ნაგებობების ცუდი მუშაობისა და მოვლა-შენახვის გამო 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელეთ ცნობიერების ამაღლების კამპანია, რომლის მიზანია სარწყავი წყლის მომხმარებლებში დამკვიდრდეს სათანადო და რაციონალური მორწყვის პრაქტიკა. - სათანადოდ შეასრულეთ რუტინული და გადაუდებელი სარემონტო სამუშაოები სარწყავ სქემაზე, რათა არ მოხდეს მისი გაუმართავი ფუნქციონირება 	- სარწყავი სისტემის ოპერატორი
ექსპლუატაცია	სარწყავი სქემის მომხმარებლების მიერ პესტიციდების გამოყენება	<ul style="list-style-type: none"> - გარემოს დაბინძურება და ზიანის მიყენება საზოგადოების ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებაზე, პესტიციდების არასათანადო გამოყენებისა და შეფუთვების არასწორი გატანისგან - ფერმერული პროდუქციის ცუდი ხარისხი პესტიციდების გადაჭარბებული და არასათანადო გამოყენების გამო 	<ul style="list-style-type: none"> - განახორციელოს ცნობიერების ამაღლების კამპანია, რომელიც მიზნად ისახავს სარწყავი წყლის მომხმარებლებს შორის დამკვიდრდეს პესტიციდების უსაფრთხო და რაციონალური გამოყენებისა და მავნებლების ინტეგრირებული მართვის პოპულარიზაციის პრაქტიკა. 	- სარწყავი სისტემის ოპერატორი

ნაწილი 3: გარემოსდაცვითი და სოციალური მონიტორინგის გეგმა

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
მშენებლობის ფაზა						
სამშენებლო მასალებით მომარაგება	სამშენებლო მასალების შექმნა ოფიციალურად რეგისტრირებული მომწოდებლებიდან	კონტრაქტორის სამუშაო ბანაკი	დოკუმენტების, ეტიკეტების და ხარისხის გადამოწმება	განმეორებადი	ინფრასტრუქტურის ტექნიკური საიმედოობისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირება მშენებლობის ეტაპზე; სამშენებლო ტექნიკის მოძრაობა	მანქანებისა და ტექნიკის ტექნიკური მდგომარეობა; სატვირთო მანქანების შეზღუდვა და დაცვა მასალის დაფარვით; დადგენილი საათების და ტრანსპორტირების მარშრუტების დაცვა	ტრანსპორტირების მარშრუტები	ვიზუალური შემოწმება	გაუფრთხილებელი შემოწმებები სამუშაო საათებში და მის ფარგლებს გარეთ	ნიადაგისა და ჰაერის დაბინძურების შეზღუდვა გამონაბოლქვისგან; შეზღუდეთ ხმაურისა და ვიბრაციის შედეგად გამოწვეული დისკომფორტი ადგილობრივი მოსახლეობისთვის შემცირდეს სატრანსპორტო საშუალებების გადაადგილების შეფერხება.	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
სამშენებლო აღჭურვილობის და მანქანების ექსპლუატაცია	აღჭურვილობისა და მანქანების ტექნიკური მდგომარეობა აღჭურვილობისა და მანქანების ექსპლუატაციის პრაქტიკა	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	ყოველდღიური	შეამცირეთ ჰაერისა და ნიადაგის დაბინძურება ძრავების გათიშული სვლის რეჟიმში მუშაობისგან, გადაჭარბებული გამონაბოლქვიდან და ნავთობპროდუქტების გაჟონვისგან; მოერიდეთ დიდი ხმაურის წარმოქმნას	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სამშენებლო მანქანების და დანადგარების მომსახურება	<p>სატრანსპორტო საშუალებების და მანქანების რეცხვა სამშენებლო ადგილზე, წყლის ობიექტებიდან დაშორებით;</p> <p>მანქანებისა და აპარატების უზრუნველყოფას ზეთებითა და საპოხი მასალებით მომსახურების ცენტრებში ან სპეციალურად მოწყობილ ადგილებში სამშენებლო ობიექტზე.</p> <p>მომსახურების ადგილმდებარეობის ტექნიკური ადკვატურობა: • მყარი, საიზოლაციო იატაკი ან შემწოვი ფენა (ქვიშა, ხრეში, მემბრანა), • დამცავი ბარიერები, რომლებიც საკმარის სიგრძეს უზრუნველყოფენ, მაქსიმალურზე მეტი რაოდენობის საწვავის მოსათავსებლად. • საგანგებო ხანძარსაწინააღმდეგო ნაკრები; სალექარი ავტოსადგომზე.</p>	სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება	მანქანების ექსპლუატაციის მთელი პერიოდი	<p>ნავთობპროდუქტებისგან მიწისა და წყლის დაბინძურების თავიდან აცილება მანქანებისა და ტექნიკის მომსახურების გამო;</p> <p>სახანძრო საგანგებო მოქმედებისთვის მზადყოფნა დაუყოვნებლივ მოახდინონ ხანძრის წყაროს ლოკალიზება და მატერიალური ზიანის შემცირება.</p>	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ნიადაგის სამუშაოები	<ul style="list-style-type: none"> - არ მოხდეს ნიადაგის ჰუმუსოვანი ფენის და ქვენიადაგის არევა. - დაასახელოთ სპეციფიკური ადგილები სამშენებლო მოედანზე ჰუმუსოვანი ნიადაგის და ქვენიადაგის დროებითი შესანახად, ისე, რომ მოცემული გროვები არ ზღუდავდნენ მისასვლელ გზას, სტაბილურები იყვნენ და არ აზინძურებენ ზედაპირული წყლის ობიექტებს ეროზიით. - ქვენიადაგის დასაწყობების სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 6 მეტრს - ჰუმუსოვანი ნიადაგის დასაწყობების სიმაღლე არ უნდა აღემატებოდეს 2 მეტრს - ქვენიადაგი უკუყრილისთვის და ჭარბი ქვენიადაგი გაიტანეთ ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ წერილობით დადგენილ ადგილებზე - თხრილების დროული გადახურვა - მიმოფანტეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგი სამშენებლო მოედანზე მიწის სამუშაოების დასრულებისთანავე სამშენებლო მოედნის აღსადგენად. აკრძალეთ ნიადაგის ალტერნატიული გამოყენება 	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	მიწის სამუშაოების პროცესში	<ul style="list-style-type: none"> - თავი აარიდეთ ჰუმუსოვანი ნიადაგის ხარისხის გაუარესებას ან დაკარგვას - არ მოხდეს ადამიანის ჯანმრთელობის ან გარემოს დაზიანება ცუდად გატანილი/დასაწყობებული მიწის გამო - შეაჩერეთ ადამიანების და ცხოველების ჩავარდნა ღია თხრილებში - ლანდაშაფტის დაზიანება 	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
შემთხვევითი არექოლოგიური აღმოჩენები	სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის შემთხვევაში ჩერდება სამშენებლო სამუშაოები, მანამ სანამ პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი არ მიიღებს ოფიციალურ გადაწყვეტილებას სამუშაოების გაგრძელების შესახებ კომუნიკაცია კონტრაქტორსა და პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი-ს, PMD-ს და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულ სააგენტოს (NACHP) შორის შესაძლო შეხვედრისა და შემდგომი ქმედებების შესახებ სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენის შემთხვევაში; არავითარი ზიანის მიყენება ისტორიული არტეფაქტებისთვის	საექსკავაციო სამუშაოების ადგილები	დოკუმენტების შემოწმება	სავარაუდო კულტურული მემკვიდრეობის აღმოჩენისას	მოერიდეთ ისტორიული არტეფაქტების დაკარგვას ან დაზიანებას	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი; NACHP
მცენარეული საფარისგან გაწმენდა	მცენარეული საფარის გაწმენდის დაწყებამდე ჩატარებული საქმიანობის დერეფნის წინა სამშენებლო კვლევა; ადგილობრივი ხელისუფლებისგან ოფიციალური ნებართვა ხე-ტყის ჭრისათვის ; ხეების დასაწყობება ხდება მითითებულ ადგილას, სასურველია საფარქვეშ; დოკუმენტები ხე-ტყის გადატანაზე და შემდგომი სარგებლობისათვის.	სამშენებლო მოედნები	ვიზუალური შემოწმება	მცენარეული საფარისგან გაწმენდის სამუშაოების დროს	მოერიდეთ მცენარეულ საფარზე გადაჭარბებულ ზემოქმედებას	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ბუნებრივი სამშენებლო მასალების ძიება	<p>არსებული მიმწოდებლებისგან მასალების შექენა, თუ ეს შესაძლებელია;</p> <p>მოპოვების ლიცენზიის არსებობა და ლიცენზიის პირობების მკაცრი დაცვა;</p> <p>წყლის ნაკადის გარედან მდინარის ხრეშის და ქვიშის ექსკავაცია; ხრეშის დამცავი ბარიერების მოწყობა გათხრების ადგილსა და წყლის ნაკადს შორის; მანქანა-დანადგარებით წყლის ნაკადის შეტანის აკრძალვა;</p> <p>ექსკავაციის ადგილების დემარკაცია და შემოღობვა;</p> <p>კარიერების სამუშაო სექტორების აღდგენა ლანდშაფტთან ჰარმონიზებით, მცენარეული საფარის ბუნებრივი რეგენერაციის გზით, ან / და გამწვანების / დარგვის გზით.</p>	კარიერები	საბუთების შემოწმება; ვიზუალური შემოწმება	ბუნებრივი სამშენებლო მასალების მოპოვების დროს	<p>ფერდობების ეროზიის და ეკოსისტემების და ლანდშაფტების დეგრადაციის შეზღუდვა;</p> <p>მდინარის ნაპირების ეროზიის, შექონილი ნაწილაკებით წყლის დაბინძურების და წყალში სიცოცხლის დარღვევის შეზღუდვა;</p> <p>პირუტყვის და მოსახლეობის დაცვა დაზიანებისგან.</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სისტემაში შემავალი სსიპ წიაღის ეროვნული სააგენტო</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
სამშენებლო ნარჩენების წარმოქმნა	<p>სამშენებლო ნარჩენებისგან მრავალჯერადი გამოყენების ელემენტების განცალკევება და ნარჩენების ხელახლა გამოყენება, შეძლებისდაგვარად;</p> <p>გადასამუშავებელი ელემენტების განცალკევება სამშენებლო ნარჩენებიდან და გადაცემა შემგროვებელი ან გადამამუშავებელი კომპანიებისათვის;</p> <p>სპეციალური ტერიტორიის გამოყოფა სამშენებლო ნარჩენების დროებით ადგილზე შესანახად; ნარჩენების ჭარბი რაოდენობით დაგროვება ადგილზე არ შეიძლება;</p> <p>სამშენებლო ნარჩენების მუდმივი გატანა ადგილობრივი ხელისუფლების მხრიდან წერილობითი მითითებების სახით და საჭიროების შემთხვევაში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დასკვნების საფუძველზე; ნარჩენების გატანა ექსკლუზიურად ავტორიზირებულ ადგილებში.</p>	<p>სამშენებლო მოედნები;</p> <p>სამუშაო ბანაკი;</p> <p>ნარჩენების გატანის ადგილები;</p> <p>სამუშაო ადგილები და ნარჩენების გატანის ადგილები</p>	<p>საბუთების შემოწმება;</p> <p>ვიზუალური შემოწმება</p>	განმეორებადი	<p>თავიდან აიცილეთ სამშენებლო მოედნის და მიმდებარე ტერიტორიის დაბინძურება ნარჩენებით</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი</p>
საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა	<p>კონტეინერების განთავსება საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვებისთვის სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში;</p> <p>ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებთან ხელშეკრულების გაფორმება</p>	<p>სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი</p>	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	<p>თავიდან აიცილეთ დანაგვანება;</p> <p>მოერიდეთ ნიადაგისა და წყლის დაბინძურებას</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>ადგილობრივი მუნიციპალიტეტები</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რეგულარულად გატანის შესახებ.					
სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა	<p>სახიფათო ნარჩენებისგან პირადი დამცავი აღჭურვილობით მუშაკთა უზრუნველყოფა და მათი ადეკვატური გამოყენება;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების წყლით დანაშვა და ფრაგმენტაცია მხოლოდ აუცილებელ შემთხვევებში;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების შეფუთვა, როგორც დადგენილია; შეფუთული ნარჩენების შენახვა დანიშნულ და დაცულ ადგილას და უსაფრთხო ტრანსპორტირება მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის სანიტარული ნაგავსაყრელისკენ;</p> <p>აზბესტის შემცველი ნარჩენების ხელახალი გამოყენება არ შეიძლება</p> <p>გამოყენებული საბურავების, ბატარეების, ფილტრების, გამოყენებული და ნარჩენი ნავთობპროდუქტების შეგროვება, უსაფრთხო შენახვა და მათი გადაცემა ლიცენზირებული კომპანიებისთვის დეაქტივაციისა და დამუშავებისთვის.</p>	სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება; საბუთების შემოწმება	განმეორებადი	<p>მოერიდეთ მუშაკთა და მიმდებარე თემების ჯანმრთელობის დაზიანებას;</p> <p>თავიდან აიცილეთ ნიადაგის, ზედაპირული წყლების და ჯგუფური წყლის დაბინძურება</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება - გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის</p> <p>შრომის ინსპექცია</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
ხმაურის წარმოქმნა	<p>მანქანები და დანადგარები კარგ ტექნიკურ მდგომარეობაშია დაცული, რომ თავიდან აიცილოთ ზედმეტი ხმაური;</p> <p>ღამის საათებში არანაირი ხმაურის წარმოქმნელი სამუშაოები;</p> <p>არ შეიძლება სამშენებლო მანქანების სწრაფად მოძრაობა და სიჩქარე 30-40 კმ / სთ სიჩქარით შემოიფარგლება თითქმის დასახლებებში და მათ ფარგლებს გარეთ გადაადგილებისას.</p>	<p>სამშენებლო მოედნები და სამუშაო ბანაკი</p> <p>ტრანსპორტირების მარშრუტები</p>	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	<p>მოარიდეთ ახლომხლო თემებს უსიამოვნებები;</p> <p>დაიცავით მუშათა ჯანმრთელობა</p>	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
მუშა-მოსამსახურეთა მართვა	<p>კონტრაქტორსა და მის მიერ დაქირავებულ ყველა პირს შორის ოფიციალური ხელშეკრულებების არსებობა;</p> <p>შრომის კოდექსის მოთხოვნების დაცვა, მათ შორის სამუშაო საათების, შვებულების, კომპენსაციის, მუშაკთა ასაკის, არადისკრიმინაციის და სხვა შესაბამისი წესების დაცვა;</p> <p>მუშაკებისთვის უნიფორმების და პირადი დამცავი საშუალებების მიწოდება და მათი გამოყენების უზრუნველყოფა;</p> <p>სამშენებლო აღჭურვილობისა და ტექნიკის ექსპლუატაციის წესებთან შესაბამისობა; სამუშაო ადგილზე უსაფრთხოების შესახებ ტრენინგის უზრუნველყოფა;</p>	<p>სამშენებლო მოედნები და სამშენებლო ბანაკები</p>	<p>დოკუმენტების შემოწმება;</p> <p>ვიზუალური შემოწმება</p>	განმეორებადი	<p>გამორიცხეთ მუშაკთა ექსპლუატაცია და უსამართლო მოპყრობა;</p> <p>ავარიების ალბათობის შემცირება</p>	<p>პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი;</p> <p>შრომის ინსპექცია</p>

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	სათანადო სანიტარული პირობების დაცვა სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში, მათ შორის დასასვენებელი და კვების ობიექტების უზრუნველყოფა, უსაფრთხო სასმელი წყლით და სანიტარული სამუშაოებით, ქალთა და მამაკაცთა ცალკეული WC-ებით უზრუნველყოფა;					
თემებთან კავშირი	საჩივრების განხილვის მექანიზმი კონტრაქტორის თემის მიერ დანიშნული მეკავშირე პირი და კომუნიკაციის არხები სამშენებლო მოედნების მახლობლად მდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობასთან და სამუშაო ბანაკის მიმდებარე ტერიტორიაზე; ბანერებს, რომელზეც დამონტაჟებულია კონტრაქტორის სახელი და საკონტაქტო ინფორმაცია, დამონტაჟებულია თვალსაჩინო ადგილებში სამუშაო ადგილების გარშემო / გასწვრივ; ადგილობრივ თემებს აცნობონ სამუშაოების ხასიათი და ხანგრძლივობა და დროულად აცნობონ სამშენებლო სამუშაოების გამო კომუნალური მომსახურების მიწოდების შეფერხების შესახებ.	სამშენებლო სამუშაოებით დაზარალებული დასახლებები	ვიზუალური შემოწმება; ინტერვიუები დაზარალებულ თემებთან; საჩივრების განხილვის მექანიზმის ჟურნალების/აღრიცხვების შემოწმება	განმეორებადი	შეამციროს უსიამოვნებები ადგილობრივ თემებთან მიმართებაში; თავიდან აიცილოთ კონფლიქტი კონტრაქტორსა და ადგილობრივ თემებს შორის	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი
სამუშაოები კერძო საკუთრებაში არსებული მიწის, შენობებისა და სხვა აქტივების მახლობლად	სარწყავი სეზონის მიდმა შესრულებული სამუშაოები; ავტომობილების გადაადგილება შემოიფარგლება განსაზღვრული მისასვლელი მარშრუტებით და	დასახლებები სამშენებლო მოედნებისა და სამუშაო ბანაკის მიმდებარე ტერიტორიაზე	ვიზუალური შემოწმება	განმეორებადი	კერძო საკუთრებაში საკუთრების ან / და მომხმარებლის უფლებების დროებითი ან მუდმივი დარღვევის გამორიცხვა	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	<p>შემოსაზღვრული სამუშაო ადგილები მცენარეულობისა და ნიადაგის ზედმეტი დაზიანების თავიდან ასაცილებლად. გამოიყენეთ ხმაურის წარმომქმნელი ტექნოლოგიები მხოლოდ 08.00სთ-დან -19.00 სთ-მდე;</p> <p>სამუშაო ბანაკები დასახლებული პუნქტებისგან შორს უნდა იყოს განთავსებული. სამუშაო ადგილები სწორად უნდა აღინიშნოს და შემოიღობოს; სამშენებლო მასალების და ნარჩენების დროებითი შენახვა ისე უნდა განხორციელდეს რომ ხელი არ შეეშალოს ტრანსპორტით და ფეხით მოსიარულეთა თავისუფალ გადაადგილებას;</p> <p>არ შეიძლება კერძო მესაკუთრეთა ან მეცხვართა/ ახალმოშენების საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთებში შესვლა და კერძო საკუთრებაში არსებული / ექსპლუატირებული არსებული ქონების გასუფთავება გასხვისების ზოლიდან პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი– სგან ოფიციალური შეტყობინების გარეშე, რომ იძულებითი განსახლებისა და კომპენსაციის პროცესი დასრულებულია.</p>					
ადგილის აღდგენა/რეკულტივაცია	არ უნდა დარჩეს ნარჩენები და ჭარბი მასალები სამშენებლო ადგილებში და სამუშაო ბანაკში;	სამშენებლო მოედნები და სამშენებლო ბანაკი	ვიზუალური შემოწმება	სამშენებლო სამუშაოების დასკვნითი ეტაპი	ჭარბი ზემოქმედების თავიდან აცილება ლანდშაფტზე;	პროექტის განმახორციელებელი ჯგუფი

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
	<p>ყველა თხრილი უნდა იყოს შევსებული, ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა და მისი გავრცელება და გასხვისების ზოლი უნდა აღდგეს კვაზი-ბუნებრივ მდგომარეობაში; მისასვლელი გზები შეკეთებულია წინა-სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობამდე</p> <p>მისასვლელი გზები უნდა შეკეთდეს გარემონტებულია წინა-სამშენებლო ან უკეთეს მდგომარეობაში</p> <p>არ არის დაფიქსირებული შედეგები ღობეების, მილების ან ადგილობრივი მოსახლეობის სხვა კერძო საკუთრების შემთხვევითი დაზიანებისგან.</p>				თავიდან აიცილეთ გასხვისების ზოლის ნარჩენებით დაბინძურება სამშენებლო ნარჩენებით და ჭარბი მასალებით.	
ოპერირების ფაზა						
სარწყავი მომსახურების მიწოდება წყლის მომხმარებლებთან	<p>არ უნდა იყოს სარწყავი სქემის გაუმართაობა</p> <p>ცნობიერების ამაღლება წყლის მომხმარებლებს შორის, რომელიც ხორციელდება სათანადო და რაციონალური სარწყავი პრაქტიკის გასაზრდელად</p>	<p>სარწყავი სქემის გასხვისების ზოლის გასწვრივ;</p> <p>სარწყავი მომსახურების მიმწოდებლის ოფისი</p>	<p>ვიზუალური შემოწმება;</p> <p>ცნობიერების ამაღლების კამპანიის ჩანაწერების შემოწმება</p>	სარწყავი სეზონის განმავლობაში	<p>ნიადაგის ეროზიის შემცირება და ამაღლება ზედმეტი / არასწორი მორწყვისგან;</p> <p>შეამცირეთ წყლის დანაკარგი, წყალდიდობა და ტერიტორიების დაჭაობება გასხვისების ზოლის გასწვრივ</p>	საირიგაციო მომსახურების მიმწოდებელი შპს. საქართველოს მელიორაცია
სარწყავი სისტემაში მომხმარებლების მიერ პესტიციდების გამოყენება	<p>პესტიციდების გადაჭარბებული გამოყენების აღკვეთა და მავნებლების ინტეგრირებული მართვის პრინციპების დაცვა</p>	<p>სასოფლო-სამეურნეო მინდვრებში, რომელსაც ემსახურება ქვემო</p>	<p>ინტერვიუები წყლის მომხმარებლებთან</p> <p>ინტერვიუები სოფლის მეურნეობის გაფართოების</p>	განმეორებადი	<p>გარემოს დაბინძურების შემცირება და საზოგადოების ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოებისადმი ზიანის</p>	საირიგაციო მომსახურების მიმწოდებელი შპს. საქართველოს მელიორაცია

საქმიანობა	რა (პარამეტრის მონიტორინგი უნდა განხორციელდეს?)	სად (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როგორ (უნდა განხორციელდეს პარამეტრის მონიტორინგი?)	როდის (განსაზღვრეთ სიხშირე / ან უწყვეტობა?)	რატომ (უწევს მონიტორინგის პარამეტრს?)	ვინ (არის პასუხისმგებელი მონიტორინგზე?)
		სამგორის სქემა	სერვისის მომწოდებლებთან ქვემო სამგორის სარწყავი სქემის მომსახურების ზონაში წიადაგის ქიმიური და ფიზიკური მაჩვენებლების მონაცემთა ბაზების შემოწმება		შემცირება პესტიციდების არასათანადო გამოყენებისა და შეფუთვის არასწორი გატანისგან; თავიდან აიცილეთ დამაბინძურებლების გადაჭარბებული კონცენტრაცია სოფლის მეურნეობის პროდუქტებში	